

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.010.02.2022

Pani
Ewelina Niwald-Brzuśnian
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Wojska Polskiego 13b
66-300 Międzyrzecz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/055 – Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: OPS lub Ośrodek), ul. Wojska Polskiego 13b, 66-300 Międzyrzecz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewelina Niwald-Brzuśnian, Dyrektor Ośrodka, od 15 kwietnia 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: 1. Marlena Czekala - Dąbrowska, pełniąca obowiązki Dyrektora Ośrodka, od 28 stycznia 2021 r. do 14 kwietnia 2021 r. (dalej: <i>była p.o. Dyrektora OPS</i>) 2. Maria Jolanta Górna, Dyrektor Ośrodka, od 5 marca 2017 r. do 27 stycznia 2021 r. (dalej: <i>była Dyrektor OPS</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do dnia zakończenia kontroli ¹), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Huziej, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/57/2022 z 3 czerwca 2022 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ 18.10.2022 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

OPS na ogół w prawidłowy sposób realizował pomoc na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii Covid-19. Przyjęty sposób organizacji pracy Ośrodka zapewniał bieżącą obsługę klientów, świadczoną przez specjalistów legitymujących się wymaganymi kwalifikacjami. Dzięki szerokiej ofercie wsparcia (w tym m.in. zapewnieniu miejsc w mieszkaniach chronionych, Dziennym Domu „Senior” + oraz noclegowni) oraz posiłkując się formami pomocy gwarantowanymi przez inne jednostki funkcjonujące na terenie Międzyrzecza, zapewnił potrzebującym osobom i rodzinom adekwatne oraz komplementarne wsparcie, świadczone – poza jednym przypadkiem⁴ - w sposób bezzwłoczny.

Celem wsparcia osób i rodzin w zaspokajaniu ich potrzeb OPS realizował kilka programów osłonowych, w tym rządowy program „Wspieraj Seniora” (edycja 2020 i 2021), zorientowany na organizację usługi wsparcia polegającej na dostarczeniu zakupów osobom starszym, którzy w obowiązującym stanie pandemii zdecydowali się na pozostanie w domu oraz program „Korpus Wsparcia Seniorów na 2022 r.”, mający w swych założeniach, poszerzyć dostęp seniorów do tzw. opieki na odległość.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności: umieszczania osób w Dziennym Domu Seniora+ przed wydaniem decyzji administracyjnej w sprawie, a nawet złożenia wniosku przez klienta; zawierania umów w tym zakresie (2019 r.) zamiast stosowania ścieżki administracyjnej; braku pisemnych uzgodnień w związku z umieszczeniem klienta w mieszkaniu chronionym w wymaganym zakresie; nieterminowego przeprowadzenia wywiadu środowiskowego w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19

Opis stanu faktycznego

1.1. Formy wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

Osoby i rodziny przeżywające trudności zamieszkujące teren Gminy Międzyrzecz w latach 2019 – 2022 (I półrocze), mogły skorzystać z następujących form wsparcia zapewnianych przez OPS:

- a) ustalono, że w latach 2019-2021 (styczeń) oraz od czerwca 2021 r. OPS nie zatrudniał psychologa (poza psychologiem dla uczestników DDS+ oraz udzielającym porad w ramach wyżej opisanych projektów socjalnych). Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawiono w pkt 1.8 niniejszego wystąpienia pokontrolnego; w latach 2021-2022 (I półrocze) udzielono odpowiednio: 48 i 34 porad psychologicznych, w tym 14 porad w 2021 r. i 34 porad w 2022 r. udzielono w ramach projektów socjalnych (opisanych

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Jeden przypadek dotyczący wydania decyzji w sprawie mieszkania chronionego z 19 dniowym opóźnieniem.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

w punkcie 1.10 niniejszego wystąpienia pokontrolnego) dla osób z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie oraz dotkniętych i zagrożonych uzależnieniem i współuzależnieniem. Ponadto konsultacje (porady) psychologiczne były udzielane uczestnikom DDS+. Liczba udzielonych porad w DDS+ latach 2019-2021 wynosiła odpowiednio: 84, 24, 15.

- b) w ramach poradnictwa socjalnego udzielono porad odpowiednio: 235, 172, 125 i 150 osobom (pracownicy socjalni udzielali informacji, wskazówek i pomocy w rozwiązywaniu problemów życiowych osób i ich rodzin, udzielali pomocy w uzyskaniu wsparcia psychologicznego i prawnego, udzielali wsparcia w sytuacjach związanych z problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych). W ramach realizowanej pracy socjalnej zawarto w latach 2021-2022 (I półrocze) odpowiednio: sześć i trzy kontrakty socjalne, a w latach 2019-2020 nie zawierano takich kontraktów.

(akta kontroli str. 4-5, 642)

Zgodnie z definicją zawartą w art. 6 pkt 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁶ kontrakt socjalny oznacza pisemną umowę zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny, w związku z czym stanowi wartościowy i skuteczny instrument w kształtowaniu sytuacji klienta Ośrodka.

Była Dyrektor OPS wyjaśniła, że z przepisów prawnych nie wynika obowiązek stosowania kontraktów socjalnych. Jednocześnie była Dyrektor powołała się na odpowiedź Ministra na interpelację w sprawie funkcjonalności kontraktu socjalnego, z której wynikało m.in., że *kontrakt socjalny jest elementem pracy socjalnej i to od autonomicznej decyzji pracownika socjalnego zależy, czy może on być zawarty, czy też nie.*

(akta kontroli str. 6-10)

Dyrektor OPS wyjaśniła, że: w latach 2021-2022 (I półrocze) kontrakty zostały zawarte *tylko w najtrudniejszych przypadkach z uwagi na pandemię COVID -19, która bardzo ograniczyła możliwości podejmowania działań oddolnych i bezpośredniej pracy z klientem.* W ww. okresie kontrakty zawierano w przypadku stwierdzenia problemów lub braku współpracy w tym marnotrawienia przyznanych środków.

(akta kontroli str. 208-217)

- c) w kontrolowanym okresie klienci OPS mieli możliwość korzystania nieodpłatnie z porad prawnika w Starostwie Powiatowym oraz w Parafii Pierwszych Męczenników Polski w Międzyrzeczu (w związku z realizacją w latach 2019-2021 przez Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna projektu dotyczącego udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym oraz udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym finansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości).

(akta kontroli str. 4)

Ponadto w latach 2019-2021 kompleksową obsługę prawną Ośrodka zapewniała kancelaria adwokacka. Zgodnie z zapisami zawartych z kancelarią umów kompleksowa obsługa prawna obejmowała m.in. udzielanie konsultacji prawnych na rzecz pracowników zamawiającego w indywidualnych sprawach klientów (podczas

⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.

dyżurów dwa razy w miesiącu w siedzibie Ośrodka). Terminy dyżurów były ustalone z OPS, a czas ich trwania wynosił trzy godziny zegarowe (każdorazowo). Poza tymi terminami kancelaria miała zapewnić możliwość bieżącego kontaktu (telefonicznego i za pośrednictwem poczty elektronicznej we wszystkie dni robocze).

(akta kontroli str. 64-72)

- d) w zakresie zapewnienia dostępności form wsparcia przewidzianych w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁷ (dalej: *ustawa o wspieraniu rodziny*) wyjaśniła, że: *Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mają zapewnione wsparcie w rozwiązywaniu bieżących problemów przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, którzy na bieżąco informują o możliwościach uzyskania specjalistycznego poradnictwa. Rodziny mogą korzystać również z pomocy udzielanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną (m.in. psycholog, pedagog, logopeda). Mediacje dla mieszkańców gminy są dostępne w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej przy Sądzie Rejonowy. Pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny podejmowali próby zorganizowania dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń jednak spotkało się to z brakiem zainteresowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.*

(akta kontroli str. 11-13)

- e) w latach 2019 oraz 2020 r. udzielono 28 i 40 świadczeń w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych (w każdym roku świadczenia te udzielono jednej osobie);
- f) asystenci rodziny (w 2019 r. – 2; w latach 2020-2022 – 3) udzielili wsparcia, odpowiednio: 29, 46, 29 i 26 rodzinom;
- g) Gmina zleciła prowadzenie dwóch placówek wsparcia dziennego (dysponujących łącznie 80 miejscami) Parafialnemu Zespołowi Caritas. Szczegółowe informacje w tym zakresie zamieszczono w punkcie 2.6. niniejszego wystąpienia pokontrolnego;
- h) liczba interwencji kryzysowych wynosiła odpowiednio: 148, 102, 77 i 84;

(akta kontroli str. 14-15, 160-161, 195, 594-641)

- i) w strukturze OPS funkcjonowała noclegownia z 19 miejscami. Zarządzeniem z dnia 27 września 2011 r.⁸ wprowadzono Regulamin noclegowni, który określał m.in. zakres pomocy udzielanej w noclegowni, dokumenty wymagane przy przyjęciu oraz obowiązki korzystającego z noclegowni;

(akta kontroli str. 16-18, 160-161, 594-641, 645-657)

- j) Ośrodek zapewniał pomoc w postaci posiłku, a liczba udzielonych świadczeń przedstawiała się następująco:
- ✓ 2019 r. - 45 254 (w tym dla dzieci: 22 354);
 - ✓ 2020 r. - 41 185 (w tym dla dzieci: 26 497);
 - ✓ 2021 r. - 24 542 (w tym dla dzieci: 6 610);
 - ✓ 2022 (I półrocze) – 11 486 (w tym dla dzieci: 4 380);
- k) liczba mieszkań chronionych wspieranych prowadzonych przez OPS w latach 2019-2020 wynosiła 15 (było w nich 16 miejsc), a w latach

⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.

⁸ Zarządzenie Kierownika OPS numer 5.

2021-2021 (I półrocze) OPS prowadził 18 mieszkań chronionych wspieranych, w których było 18 miejsc.

Regulamin mieszkań chronionych został wprowadzony zarządzeniami⁹ Kierownika/Dyrektora Ośrodka i określał: zasady przyznawania mieszkań i odpłatności oraz prawa i obowiązki mieszkańców. W dniu 15 września 2022 r. Dyrektor Ośrodka wprowadził zarządzeniem¹⁰ nowy regulamin mieszkania chronionego, określający m.in.: cele i przeznaczenie mieszkania, zasady pobytu oraz prawa i obowiązki użytkowników oraz przyczyny powodujące utratę prawa do użytkowania mieszkania.

(akta kontroli str. 160-161, 594-641, 658-661, 693-704)

- l) w latach 2019-2022 (I półrocze) w strukturze organizacyjnej OPS funkcjonował Dzienny Dom „Senior+” (dalej: *DDS*) utworzony w ramach rządowego Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Placówka ta dysponowała 30 miejscami.

Regulamin rekrutacji i zasady funkcjonowania DDS zostały określone zarządzeniem¹¹ Dyrektora OPS, natomiast szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w DDS zostały określone uchwałami Rady Miejskiej¹².

- m) terapeuta leczenia uzależnień udzielił odpowiednio: 47, 55, 69 i 25 porad.

(akta kontroli str. 160-161, 594-641, 645-657, 662-666)

W okresie pandemii COVID-19 OPS realizował:

- ✓ program „Wspieraj Seniora¹³” (w latach 2020-2021), dotyczący udzielania pomocy seniorom 70+, którzy w obowiązującym stanie pandemii zdecydowali się na pozostanie w domu, dzięki czemu zminimalizują ryzyko zakażenia się koronawirusem. Pomoc polegała na organizacji i realizacji usługi wsparcia polegającej na dostarczeniu zakupów, o którym szerzej w pkt 1.10. oraz 2.13. wystąpienia pokontrolnego;
- ✓ program rządowy „Korpus Wsparcia seniorów na 2022 r.¹⁴”, którego celem było: zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów (osób w wieku 65 lat i więcej) poprzez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie Gminy oraz zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. opieki na odległość (opaski bezpieczeństwa dla seniorów).

(akta kontroli str. 78, 120-123)

Rozpoznane problemy społeczne i diagnoza wynikająca z analizy potrzeb w gminie Międzyrzecz były przedstawiane za każdy rok w Ocenie zasobów pomocy społecznej, opisanych w pkt 1.4. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 385-593)

⁹ Numer 17/2016 z 01.12.2016 r. i 11/2020 z 28.09.2020 r.

¹⁰ Numer 22/2021.

¹¹ Numer 4/2019 z 04.01.2019 r.

¹² Numer III/39/18 z 20.12.2018 r. oraz XL/375/21 z 03.08.2021 r.

¹³ <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/wspieraj-seniora>; <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/program-wspieraj-seniora-na-rok-2021>;

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/program-korpus-wsparcia-seniorow-na-2022-rok>

OPS nie zapewniał bądź nie prowadził:

- a) telefonu interwencyjnego, ponieważ jak wyjaśniła Dyrektor OPS *wymagałoby to dodatkowych środków finansowych na dyżury pracowników lub specjalistów. Interwencje zgłaszano do OPS bezpośrednio pod numer wskazany na stronie do kontaktu (w godzinach pracy), osobiście bądź drogą mailową. Ponadto OPS informował o ogólnodostępnych, działających całą dobę telefonach zaufania.*
Od 31 marca 2022 roku w związku z realizacją projektu socjalnego „Moja bezpieczna rodzina” OPS prowadzi telefon zaufania - „Międzyrzeczka Niebieska Linia”, na której raz w tygodniu w godzinach od 17-19 dyżury pełni specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (pracownik socjalny¹⁵).
- b) nie prowadzono punktu konsultacyjno-informacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie¹⁶. Dyrektor wyjaśniła, że do pracy ze sprawcami przemocy jest wyznaczony pracownik, który posiada odpowiednie kwalifikacje w tym zakresie *m.in. ukończył Studium pracy z Osobami stosującymi przemoc*¹⁷.
- c) Ośrodek nie udzielał wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie rodziny wspierającej (art. 29 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny) – z uwagi na brak zgłoszeń do objęcia taką formą pomocy.

(akta kontroli str.19-22, 25-27)

Dyrektor wyjaśniła, że: *Gmina Międzyrzecz (...) powinna realizować podjęte działania w zakresie wsparcia i aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców. Najpilniejsze potrzeby na rok 2022 zostały określone we wnioskach końcowych z oceny zasobów pomocy społecznej.*

(akta kontroli str. 19-22)

1.2. Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych

W okresie objętym kontrolą w Międzyrzeczu obowiązywała Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz na lata 2014 – 2020¹⁸. W Strategii nie ujęto szczególnych uwarunkowań wynikających z pandemii.

W dokumencie określono w szczególności cele strategiczne, do których należało: przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom,

- wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży,
- utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym,
- zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia,
- wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w Gminie, rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Następnie w ramach celów strategicznych określone zostały szczegółowe (od czterech do dwóch) cele operacyjne, do realizacji których przypisano wyszczególnione kierunki działań, ze wskazaniem czasu realizacji, podmiotów odpowiedzialnych (pośród których wskazany został OPS), partnerów w realizacji

¹⁵ Pracownik ten ukończył m.in. kursy/ szkolenia: Studium pracy z Osobami Stosującymi przemoc, „Etapy pracy z osobami doznającymi przemocy i stosującymi przemoc w rodzinie”, „Przemoc wobec dziecka”.

¹⁶ Na terenie Międzyrzecza nie było takiego punktu.

¹⁷ Studium w wymiarze 160 godzin zorganizowane przez Stowarzyszenie Niebieska Linia.

¹⁸ Przyjęta uchwałą nr XLVI/413/14 z dnia 30 października 2014 r., dostępna na: https://bip.miedzyrzecz.pl/akty/166/500/w_sprawie_Strategii_Rozwazywania_Problemow_Spolecznych_Gminy_Miedzyrzecz_na_lata_2014__E2_80_93_2020/

działań, źródła finansowania działań, wskaźniki monitoringowe oraz prognozę zmian. Kierunki działań wprost adresowane do OPS to, m.in.:

- wsparcie osób doświadczających ubóstwa i nim zagrożonych poprzez prowadzenie pracy socjalnej,
- udzielanie przez OPS pomocy finansowej i pozafinansowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej,
- zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS,
- wzmocnienie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności mającymi trudności w wypełnianiu swoich funkcji, bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz zmagających się z problemami materialnymi i socjalnymi,
- w razie potrzeby zatrudnianie kolejnych asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także organizowanie dla nich szkoleń,
- udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i pomoc w uzyskaniu świadczeń alimentacyjnych,
- udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- kontynuowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sprawozdanie z realizacji Strategii na lata 2014-2020 nie zostało sporządzone. Burmistrz Międzyrzecza wyjaśnił, że *sprawozdanie stanowić będzie element diagnozy przeprowadzanej na cele utworzenia nowego, aktualnego dokumentu strategicznego, a obecnie formą sprawozdania są roczne sprawozdania OPS.*

Ze sprawozdań z działalności Ośrodka za lata 2019 oraz 2020, jak również ustaleń niniejszej kontroli, w szczególności analizy prób opisanych w obszarze drugim wystąpienia pokontrolnego, wynika, że przyjęte w Strategii kierunki działań dla OPS były w każdym roku realizowane. Co do ogółu kierunków działań Burmistrz Międzyrzecza zaś wskazał m.in, że *większość działań została zrealizowana.*

(akta kontroli str. 304-336)

Strategia była monitorowana i koordynowana przez OPS. Dyrektor OPS wskazała, że: *Monitoring odbywał się w szczególności w oparciu o agregację danych, analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych działań w odniesieniu do sformułowanych w Strategii tzw. wskaźników monitoringowych oraz ewentualnej ewaluacji, polegającej m.in. na ocenie czy przewidziane w Strategii prognozy zmian urzeczywistniły się. Koordynacja realizacji Strategii sprowadzała się w szczególności do zapewnienia bieżącej współpracy pomiędzy wyznaczonymi w dokumencie podmiotami wdrażającymi działanie oraz tzw. partnerami realizacji działań, poprzez bieżący kontakt telefoniczny, wymianę informacji na temat podejmowanych i zrealizowanych działań mających na celu realizację Strategii.*

(akta kontroli str. 683-684)

Od 2021 r. w Gminie Międzyrzecz brak jest aktualnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, mimo tego, że prace nad jej opracowaniem rozpoczęto w listopadzie 2020 r. (konsultacje społeczne z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi)¹⁹.

(akta kontroli str. 299-300)

Dyrektor OPS wyjaśniła, że przyczyną powyższego były m.in. zmiany na stanowisku Dyrektora OPS w 2021 r. oraz pandemia COVID-19. Projekt uchwały został przekazany do Urzędu Miejskiego 30 września 2022 r.

(akta kontroli str. 28-34, 298)

Burmistrz Międzyrzecza wyjaśnił, że: w latach 2020-2022 *Gmina Międzyrzecz podejmowała działania zlecone przez organy wyższego rzędu, co wpłynęło na możliwości analizy i wdrożenia dokumentów strategicznych, tj. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 (...). W związku z koniecznością realizacji zadań bezpośrednio nakierowanych na pomoc najbardziej potrzebującym w tym osób zagrożonych długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, a także w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19, nie było możliwości realizacji zadań o charakterze organizacyjnym lub planistycznym w tym tworzenia strategii w sposób partycypacyjny.* Ponadto Burmistrz wskazał, że na prace nad Strategią miała wpływ zmiana na stanowisku kierownika OPS. Okres przygotowania nowej Strategii jest na ostatnim etapie, a wydłużenie czasu jego przygotowania wynikało z braku możliwości dotarcia do osób zainteresowanych. Nowa Strategia, według wyjaśnień Burmistrza, obejmie swoim zakresem sytuacje kryzysowe, w tym klęski żywiołowe, wystąpienie pandemii i zagrożeń epidemiologicznych oraz innych sytuacji nadzwyczajnych.

Ponadto Burmistrz wskazał, że obecnie w założeniach i realizacji działań w zakresie polityki społecznej Gmina odnosi się do założeń poprzedniej Strategii oraz dokumentów strategicznych na poziomie gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym. W dobie panującej pandemii najważniejsze potrzeby były rozpoznawane przez pracowników ośrodka pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 35-38)

1.3. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W Międzyrzeczu obowiązuje uchwalony w dniu 31 sierpnia 2021 r. Gminny Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025²⁰. Program ten zawierał m.in. diagnozę zjawiska przemocy w Gminie za lata 2018-2020. Diagnoza ta została przeprowadzona na podstawie danych dotyczących liczby posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego (oraz liczby osób objętych pomocą zespołu) i grup roboczych oraz liczby założonych Niebieskich Kart. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stwierdzono m.in., że:

- ✓ zauważalna jest tendencja wzrostowa osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej, czego wyrazem jest duża liczba Niebieskich Kart,
- ✓ pomimo działań podejmowanych przez członków grup roboczych zjawisko przemocy w rodzinie w dalszym ciągu stanowi jeden z trudniejszych problemów społecznych w Gminie.

¹⁹ Opracowanie Strategii nie było zadaniem przypisanym OPS. Burmistrz powołał Zespół ds. opracowania Strategii.

²⁰ Uchwała Nr XLI/396/21, https://bip.miedzyrzecz.pl/akty/166/2323/w_sprawie_przyjecia_do_realizacji_Gminnego_programu_przeciwdzialania_przemocy_w_rodzinie_oraz_ochrony_ofiar_przemocy_w_rodzinie_w_Gminie_Miedzyrzecz_na_lata_2021_E2_80_93_2025/ Wcześniej obowiązywał Gminu Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020, uchwała Nr XV/127/15 z dnia 27.11.2015 r., https://bip.miedzyrzecz.pl/akty/166/797/w_sprawie_przyjecia_do_realizacji_Gminnego_Programu_przeciwdzialania_przemocy_w_rodzinie_oraz_ochrony_ofiar_przemocy_w_rodzinie_w_gminie_Miedzyrzecz_na_lata_2016_-_2020/

Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Międzyrzecz. Natomiast cele szczegółowe to: podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań oraz skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmocnienie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie²¹.

Przyjęto, że monitoring Programu będzie prowadzony – przez OPS – corocznie w celu sprawdzenia czy zadania ujęte w Programie są realizowane zgodnie z planem. Analiza realizacji Programu powinna być dokonana do 31 marca danego roku.

W terminie określonym w Programie przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego (dalej: ZI) sporządziła analizę Programu za 2021 r., która zawierała m.in.: informację o liczbie wszczętych i zakończonych procedur Niebieska Karta (dalej: *procedur NK*), liczbie posiedzeń grup roboczych, liczbie rodzin, w których zabezpieczono dzieci, informację o zrealizowanym projekcie socjalnym oraz rodzajach pomocy świadczonej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizowanej pomocy w związku ze stwierdzonymi zjawiskami przemocy w rodzinie przedstawiane były w corocznych sprawozdaniach z działalności ZI oraz w *Sprawozdaniu z działalności OPS za 2021 r.*

(akta kontroli str.49-52, 337-384, 667-673)

1.4. Rozeznanie problemów społecznych i analiza potrzeb

OPS corocznie dokonywał rozpoznania problemów społecznych i analizy potrzeb w Mieście, w tym również w okresie pandemii, co było zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Wyrazem takiej diagnozy były formułowane w *Ocenie zasobów pomocy społecznej* za każdy rok, przedstawianej Radzie Gminy, wnioski dotyczące potrzeb zakresie pomocy społecznej.

Zdiagnozowane potrzeby dotyczyły:

- ✓ zakupu przez Gminę nieruchomości, w której znajduje się noclegownia, budynek wymaga generalnego remontu (2019 - 2020);
- ✓ rozszerzenia oferty dla seniorów uczestniczących w zajęciach DDS+ (2019 - 2020);
- ✓ zintensyfikowania działań na rzecz rodziny poprzez prowadzenie programów socjalnych (2020 - 2021);
- ✓ podjęcia lokalnych, systemowych rozwiązań w celu ograniczenie bezdomności (2020 - 2021);
- ✓ profesjonalizacji pracy socjalnej, poprzez szkolenia i stałe podnoszenie kwalifikacji (2020 - 2021);
- ✓ utworzenia i prowadzenia na terenie Gminy Centrum Integracji Społecznej (2020 - 2021);
- ✓ rozszerzenia oferty wsparcia dla osób niepełnosprawnych (2020 - 2021);
- ✓ przeprowadzenia działań polityki prozdrowotnej (2021);
- ✓ zwiększania usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania (2020 - 2021);

²¹ W Programie nie przypisano konkretnych zadań dla OPS.

- ✓ budowania systemu wsparcia dla osób starszych poprzez propagowanie idei rodzinnych domów pomocy społecznej i dziennych domów pomocy oraz wzmocnienie roli wolontariatu wśród osób starszych i niepełnosprawnych (2020 - 2021);

(akta kontroli str. 385-593)

W związku z ww. potrzebami OPS realizował m.in. programy: Wspieraj seniora (2020 i 2021 r.) oraz Wsparcie seniorów (2022 r.) Opieka 75+ (2021-2022), Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej (2019-2022).

(akta kontroli str. 78)

1.5. Zasoby pomocy społecznej gminy

Na terenie Gminy funkcjonowały następujące zasoby pomocy społecznej (zasoby instytucjonalne oraz organizacje pozarządowe):

- ✓ Środowiskowe Dom Samopomocy z 23 miejscami – w latach 2019-2021 corocznie korzystało 25 osób;
- ✓ Dzielne Domy Samopomocy z 30 miejscami - w okresie 2019-2021 skorzystało odpowiednio: 46, 39 i 38 osób;
- ✓ Noclegownia z 19 miejscami – skorzystały: 32 osoby (2019-2020) i 34 osoby (2021);
- ✓ Domy Pomocy Społecznej z 40 miejscami – skorzystało: 40 osób (2019-2020) i 38 (2019 r.);
- ✓ mieszkania chronione: 16 miejsc w latach 2019-2020, z których skorzystało odpowiednio: 20 i 16 osób; w 2021 roku liczba dostępnych miejsc i liczba osób korzystających wynosiła 18.

Ponadto na terenie Powiatu funkcjonowały:

- ✓ Ośrodki interwencji kryzysowej (powiatowe) z 10 miejscami, z których w 2019 r. skorzystało 5 osób, w latach 2020-2021 liczba korzystających wynosiła 0²²;
- ✓ placówki specjalistycznego poradnictwa (powiatowe) – w latach 2019-2020 skorzystało odpowiednio: 213 i 287 osób, w 2021 r. brak danych dotyczących placówek specjalistycznego poradnictwa. Dyrektor OPS wskazała, że: *z uwagi na błąd w systemie nie wykazano tych danych.*

(akta kontroli str. 19-22, 385-593, 685)

- ✓ placówki wsparcia dziennego z odpowiednio: 40, 25 i 15 miejscami – skorzystało: 40, 25 i 15 osób;
- ✓ warsztaty terapii zajęciowej – w każdym roku skorzystało: 30 osób;
- ✓ w latach 2019-2021 – na terenie gminy działało 8 organizacji pozarządowych w obszarze włączenia społecznego.

(akta kontroli str. 385-593)

W zakresie zasobów jakimi powinna dysponować Gmina dla zapewnienia pełnej realizacji zadań na rzecz pomocy i wsparcia osób i rodzin Dyrektor OPS wskazała, że: *Na terenie Gminy Międzyrzecz nakierowano działania na rozwój usług opiekuńczych i asystenckich oraz aktywizację społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych i starszych. Ważnym aspektem pracy jest działanie na rzecz reintegracji rodzin w zakresie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i rozwój polityki prorodzinnej. Gmina Międzyrzecz w mojej ocenie powinna realizować podjęte*

²² W okresie od 01.09.2020 r. do 18.04.2022 r. OIK nie funkcjonował w związku z pandemią COVID-19.

działania w zakresie wsparcia i aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców. Najpilniejsze potrzeby na rok 2022 zostały określone we wnioskach końcowych z oceny zasobów pomocy społecznej (...).

(akta kontroli str. 19-22)

Wnioski końcowe z oceny zasobów pomocy społecznej przedstawiono w punkcie 1.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

1.6. Trudności w realizacji zadań w zakresie pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w związku z pandemią COVID-19

Dyrektor OPS wskazała, że w okresie pandemii nie nastąpiły zasadnicze zmiany w zakresie celów i zadań Ośrodka w obszarze wsparcia i pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w związku z zaistnieniem pandemii. Dodatkowo realizowano program Wspieraj Seniora (w latach 2020-2021) polegający na przyznaniu usług wsparcia osobom starszym oraz Wsparcie seniora (Korpus wsparcia seniorów) w 2022.

Odnosnie trudności w realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom będącym w sytuacji kryzysowej Dyrektor OPS wyjaśniła, że większe trudności w tym zakresie nie wystąpiły. Stwierdzono trudności wynikające z zachorowań zarówno beneficjentów jak i pracowników OPS, ograniczenie pracy w środowisku, brak lub okresowe ograniczenie dostępu klientów OPS do usług medycznych i orzecznictwa, konieczność wprowadzenia pracy zdalnej pracowników.

(akta kontroli str. 53-55)

1.7. Organizacja pracy OPS w okresie pandemii COVID-19

W całym okresie kontroli Ośrodek pracował w godzinach od 7.00 do 15.00.

Dyrektor OPS zarządzeniem z dnia 17 marca 2020 r.²³ wprowadził instrukcję bezpieczeństwa i higieny pracy w celu zminimalizowania narażenia na zakażenie wirusem COVID-19 (dalej: *Instrukcja*). Na podstawie Instrukcji wprowadzono następujące środki ostrożności:

- ✓ wprowadzenie pracy rotacyjnej lub pracy zdalnej w porozumieniu z przełożonym, jeżeli pozwalał na to charakter wykonywanej pracy;
- ✓ zalecono rezygnację z organizowania spotkań wymagających bezpośredniej fizycznej obecności pracowników na rzecz telekonferencji i wideokonferencji;
- ✓ ograniczenie do niezbędnego minimum podróży służbowych i spotkań wymagających bezpośrednich kontaktów pracowników z osobami spoza Ośrodka;
- ✓ w razie konieczności bezpośrednich spotkań z osobami spoza OPS stosowanie środków ograniczających prawdopodobieństwo zarażenia;
- ✓ podania i wnioski składane były w Punkcie Pierwszego Kontakt, w którym odbywały się również konieczne konsultacje z osobami merytorycznie odpowiedzialnymi, a konsultacje wymagające dłuższego czasu odbywały się w świetlicy.

(akta kontroli str. 28-34, 282-286)

²³ Numer 6/2020.

Zarządzeniem z dnia 5 października 2020 r.²⁴ Dyrektor OPS wprowadził m.in. następujące działania prewencyjne w związku z występowaniem wirusa COVID-19:

- ✓ zawieszono wyjazdy służbowe pracowników;
- ✓ pracownicy pracują w środowiskach tylko interwencyjnie, z wyłączeniem asystentów rodziny;
- ✓ ogranicza się wizyty interesantów we wszystkich komórkach organizacyjnych, z wyjątkiem wizyt w trakcie, których niezbędne jest osobiste stawiennictwo interesanta.

(akta kontroli str.287)

W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 w OPS podjęto ponadto następujące działania:

- ✓ pracownikom zapewniono środki ochrony osobistej (tj. m.in. maseczki, przyłbice ochronne, środki do dezynfekcji rąk);
- ✓ w punkcie obsługi zainstalowano lampę do dezynfekcji;
- ✓ przy wejściu do budynku były dostępne środki do dezynfekcji rąk dla klientów;
- ✓ przeprowadzono dezynfekcje pomieszczeń (w budynkach noclegowni, OPS, DDS + oraz w mieszkaniach chronionych).

(akta kontroli str. 28-34)

Dyrektor OPS zarządzeniem²⁵ z dnia 5 października 2020 r. wprowadził ramowe zasady organizacji systemu pracy zdalnej w OPS dotyczące m.in.:

- ✓ polecenia pracownikom wykonywania pracy zdalnej od 6 października 2020 r. do odwołania w co drugi tydzień roboczy zgodnie z harmonogramem zatwierdzonym przez Dyrektora,
- ✓ ustalono dwa zespoły pracowników pracujących w ww. trybie,
- ✓ wykonywanie przez pracownika pracy zdalnej odbywa się poprzez wydanie przez Dyrektora polecenia w formie pisemnej,
- ✓ zawiadomienia o wszystkich ograniczeniach w funkcjonowaniu Ośrodka zamieszcza się na stronie internetowej OPS oraz poprzez wywieszenie na drzwiach wejściowych do budynku.

Ww. zarządzeniem został wprowadzony Regulamin pracy zdalnej, określający m.in. prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy oraz zasady ochrony informacji i danych osobowych.

(akta kontroli str. 288-295)

Dyrektor OPS wskazała, że w celu popularyzowania wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w związku z problemami rodzin spowodowanymi pandemią *pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny przekazywali zainteresowanym informacje o formach pomocy dostępnych w OPS oraz innych instytucjach świadczących wsparcie na terenie miasta, powiatu czy województwa poprzez kontakt bezpośredni, telefoniczny lub drogą elektroniczną. Ponadto bieżące informacje możliwości uzyskania pomocy publikowano na stronie internetowej [tut](#). Ośrodka tablicach informacyjnych Gminy Międzyrzecz w tym na tablicach sołectw i instytucji w tym podmiotów będących w strukturze OPS oraz lokalnej prasie. O możliwościach uzyskania wsparcia informowali również swoich podopiecznych pracownicy*

²⁴ Numer 13/2020.

²⁵ Numer 12/2020.

noclegowni, DDS+ i mieszkań chronionych.

(akta kontroli str. 28-34)

W okresie pandemii występowały następujące przerwy (zmiany) w funkcjonowaniu DDS+:

- ✓ od 12 marca 2020 r. do 24 maja 2020 r. działalność placówki była zawieszona poleceniami/decyzjami wojewody;
- ✓ od 24 października 2020 r. do 22 marca 2021 r. ograniczono działalność placówki dla osób powyżej 70 roku życia (osobom tym udzielano wsparcia w miejscu zamieszkania), natomiast osoby poniżej 70 roku życia brały udział w zajęciach stacjonarnych w DDS+;
- ✓ od 23 marca 2021 r. do 31 maja 2021 r. – praca zdalna DDS+, wsparcie seniorów w miejscu zamieszkania;
- ✓ od 25 stycznia 2022 r. do 30 stycznia 2022 r. – ograniczenie działalności, podział seniorów na dwie grupy, uczestniczące w zajęciach w różnych dniach tygodnia);
- ✓ od 31 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2022 r. – zawieszenie zajęć w trybie stacjonarnym, wsparcie seniorów w miejscu zamieszkania.

Wsparcie seniorów (uczestników DDS+) w miejscu zamieszkania było realizowane poprzez m.in.: dostarczanie ciepłego posiłku (obiadu), monitorowanie stanu zdrowia seniorów, stały kontakt telefoniczny z pracownikiem DDS+ oraz usługi rehabilitanta w miejscu zamieszkania.

(akta kontroli str. 674-676)

1.8. Dostępność specjalistów

W latach 2019–2022 (I półrocze) OPS zatrudniał²⁶ odpowiednio: 47 osób (46 etatów); 55 (53,25 etatu); 46 (45,25) oraz 46 (44,75), z których pracownikami socjalnymi było: 13; 13; 12 oraz 11 osób, co było zgodne z art. 110 ust. 11²⁷ i 12 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 73-76, 385-641, 643)

W latach 2019-2021 (styczeń) oraz od lipca 2021 r. OPS nie zatrudniał psychologa udzielającego porad dla ogółu klientów. W dniu 25 stycznia 2021 r. Dyrektor OPS zawarł umowę z psychologiem, której przedmiotem były konsultacje, poradnictwo oraz wsparcie psychologiczne w okresie od 1 lutego do 30 czerwca 2021 r. dla klientów OPS skierowanych przez pracowników socjalnych, w wymiarze maksymalnym 10 godzin w miesiącu. Ponadto w latach 2019-2021 zawarto trzy umowy z psychologiem udzielającym porad dla uczestników DDS+, a w latach 2021-2022 zawarto trzy umowy zlecenia z psychologiem, realizującym zadania w ramach projektów socjalnych.

(akta kontroli str. 58-63)

Była Dyrektor wyjaśniła, że: *pomoc taką zawsze czy to asystenci rodziny czy pracownicy socjalni pomagali ją uzyskać w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Międzyzrzeczu. Wcześniej zatrudniano psychoanalityka, ale klienci nie byli chętni do*

²⁶ Wykazano według sprawozdań MRiPS-03 za lata 2019-2020 i sprawozdania MRiPS-06 za 2021 r. oraz informacji o zatrudnieniu na I półrocze 2022 r. W ogólnej liczbie zatrudnionych w każdym roku: 1 osoba to Dyrektor OPS, a 1 osoba to kierownik DDS+ (w roku 2019 r. osoba będąca kierownikiem DDS+ była również zastępcą Dyrektora OPS).

²⁷ W latach 2019-2020 spełniony był warunek dotyczący liczby pracowników socjalnych przypadających na 2.000 mieszkańców i na 50 rodzin; natomiast w latach 2020-2022 (I półrocze) spełniony jest warunek dotyczący liczby pracowników socjalnych przypadających na 50 rodzin.

korzystania z usług psychologicznych, więc nie zatrudniałam dalej psychologa. Jednocześnie była Dyrektor wskazała, że nie ubiegała się w Gminie o dodatkowe środki na ten cel, ponieważ z naszego rozeznania nie było takowej potrzeby.

(akta kontroli str. 127-128)

Dyrektor OPS wyjaśniła, że wynikało to z braku środków finansowych. Jednocześnie Dyrektor wskazała, że nie ubiegała się w Gminie o dodatkowe środki na ten cel z uwagi na *inne priorytetowe wydatki, które należało ująć w budżecie w zakresie realizacji zadań własnych gminy w tym udzielanie pomocy finansowej na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych w formie zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych. W okresie pandemii COVID – 19 wiodącymi potrzebami było dofinansowanie kosztów leków i leczenia. Wiele osób składało wnioski o udzielenie pomocy w ramach zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych z uwagi na trudniejszą sytuację ekonomiczną (ograniczenia w zatrudnieniu i realizacji usług związane z obostrzeniami pandemicznymi na rynku usług). W pierwszej kolejności zabezpieczono potrzeby materialne zgłaszane przez wnioskodawców. Ponadto w mojej ocenie wsparcie psychologiczne (...) zapewniane przez inne instytucje i podmioty było wystarczające.*

(akta kontroli str. 19-24)

Klienci OPS mieli możliwość korzystania z porad psychologa w Międzyrzeckim Centrum Leczenia Uzależnień oraz dyżurującego w Parafii Pierwszych Męczenników Polski w Międzyrzeczu (w związku z realizacją w latach 2019-2021 przez Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna projektu dotyczącego udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym oraz udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym finansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości).

(akta kontroli str. 4)

Analiza dokumentacji dotyczącej pięciu pracowników²⁸ pod kątem spełniania wymogów kwalifikacyjnych wykazała m.in., że:

- ✓ Dyrektor OPS i kierownik DDS posiadali wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
- ✓ pracownik socjalny posiadał wymagane kwalifikacje wynikające z art. 116 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej;
- ✓ asystent rodziny spełniał wszystkie niezbędne przesłanki wymienione w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny;
- ✓ psycholog spełniała wymóg, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów²⁹.

(akta kontroli str. 77)

1.9. Współpraca w realizacji zadań

Dyrektor wyjaśniła, że: *OPS w Międzyrzeczu współpracował w szczególności: z Komendą Powiatową Policji w Międzyrzeczu, Szpitalem Powiatowym, Środowiskowym Domem Samopomocy, Warsztatami Terapii Zajęciowej, PCPR, Sądem Rejonowym w Międzyrzeczu, kuratorami społecznymi i NZOZ z terenu Gminy. Współpraca ta polegała przede wszystkim na wymianie informacji o klientach wymagających większego wsparcia, współpracowano także w promowaniu*

²⁸ Dokumentacji kadrowej dotyczącej: Dyrektora, kierownika DDS, psychologa, pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny.

²⁹ Dz.U. z 2019 poz. 1026.

podejmowanych działań oraz w przekazywaniu na bieżąco informacji o podjętych interwencjach i zdiagnozowanych w środowisku potrzebach objęcia wsparciem i opieką w tym terapeutyczną, opiekuńczą psychologiczną, asystencką. Ponadto współpracowano w Międzyrzeckim Centrum Leczenia Uzależnień oraz Stowarzyszeniem im. Brata Krystyna w Gorzowie Wlkp. (...). W latach 2020-2021 OPS współpracował ze Stowarzyszeniem Pomocna Dłoń (...).

Nie stwierdzono trudności we współpracy z tymi podmiotami.

W 2021 r. dwóch pracowników uczestniczyło w szkoleniu pn. Koordynator ds. współpracy z podmiotami ekonomii społecznej.

(akta kontroli str. 28-34)

Efektami współpracy było m.in. udzielanie klientom OPS poradnictwa prawnego i psychologicznego, objęcie pomocą żywnościową 191 osób (2020 r.) i 262 osób (2021 r.)

(akta kontroli str. 4, 320-385)

1.10. Projekty socjalne i programy osłonowe

W OPS realizowano następujące programy osłonowe:

- ✓ Posiłek w szkole i w domu w latach 2019-2022³⁰;
- ✓ Program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej w latach 2019-2022³¹;
- ✓ Program Opieka 75+ - edycja 2021-2022³²;
- ✓ Program Opieka wytchnieniowa – edycja 2022.

Ponadto OPS wraz z Wydziałem Spraw Społecznych był koordynatorem realizacji programu osłonowego pn. *Program na rzecz seniorów w Gminie Międzyrzecz w latach 2018-2023*³³.

W związku z pandemią COVID-19, OPS realizował:

- ✓ rządowy Program „Wspieraj Seniora”, w okresie od listopada 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. Strategicznym celem programu było zapewnienie usługi wsparcia Seniorów, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu i nie byli w stanie np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Efektem Programu było udzielenie wsparcia 6 (w 2020 r.) oraz 15 (w 2021 r.) seniorom. Szerzej na temat realizacji Programu „Wspieraj Seniora”, w tym poniesionych kosztów, w pkt 2.13. wystąpienia pokontrolnego.
- ✓ program rządowy „Korpus Wsparcia seniorów na 2022 r.”, którego celem było: zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów (osób w wieku 65 lat i więcej) poprzez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie Gminy oraz zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. opieki na odległość (opaski bezpieczeństwa dla seniorów)³⁴.

(akta kontroli str. 78-79, 118-126, 258-266)

³⁰ 2019 r. plan – 185 tys. zł, wykonanie – 182,2 tys. zł; 2020 r.: plan – 220 tys. zł; wykonanie – 219,9 tys. zł; 2021 r.: plan – 264 tys. zł, wykonanie – 258,7 tys. zł; 2022 (I półrocze): plan – 300 tys. zł, wykonanie – 111,9 tys. zł.

³¹ 2019 r.: plan i wykonanie – 1,8 tys. zł; 2020 r.: plan i wykonanie – 10,8 tys. zł; 2021 r.: plan - 45,4 tys. zł, wykonanie – 44,4 tys. zł; 2022 (I półrocze): plan – 605,7 tys. zł, wykonanie – 81,7 tys. zł.

³² 2021 r.: plan – 7 tys. zł, wykonanie – 6,5 tys. zł; 2022 (I półrocze): plan – 68,6 tys. zł, wykonanie – 6,7 tys. zł.

³³ https://bip.miedzyrzecz.pl/system/obj/7782_LV-510-18.pdf

³⁴ Na realizację Programu otrzymano środki w łącznej kwocie 90,8 tys. zł, z której do dnia 31.08.2022 r. wydatkowano 19,4 tys. zł.

Ponadto, w OPS realizowano następujące projekty socjalne:

- ✓ *Poprawa sytuacji w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie Gminy Międzyrzecz (okres realizacji projektu: listopad-grudzień 2021 r.)*³⁵; W ramach projektu zorganizowano: warsztaty terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie lub podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie, z których skorzystało 6 osób oraz warsztaty psychoedukacyjne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z których skorzystało 5 osób;
- ✓ *Moja bezpieczna rodzina – poprawa sytuacji w rodzinach dotkniętych i zagrożonych uzależnieniem i współuzależnieniem, przemocą w rodzinie na terenie Gminy oraz wdrożenie poradnictwa specjalistycznego na terenie Gminy (okres realizacji projektu marzec-listopad 2022 r.)*³⁶. W okresie od stycznia do czerwca 2022 r. w ramach projektu zrealizowano: warsztaty psychoedukacyjne i poradnictwo dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (skorzystało z nich 9 osób), indywidualne spotkania terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie (skorzystało z nich 13), zajęcia z samoobrony oraz pierwszej pomocy (z których skorzystało 21 osób), a w ramach dyżuru Międzyrzeckiej Niebieskiej Linii przeprowadzono 23 rozmowy telefoniczne z 20 osobami.

(akta kontroli str. 78-79, 147-158, 644)

1.11. Zespół Interdyscyplinarny

Uchwałą z dnia 20 marca 2018 r.³⁷ Rada Miejska określiła tryb i sposób powołania i odwołania członków Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania. W dniu 16 maja 2018 r. Burmistrz Międzyrzecza powołał³⁸ Zespół w skład, którego weszło 12 osób – przedstawicieli wymaganych instytucji (art. 9a ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), poza reprezentantem organizacji pozarządowej.

(akta kontroli str.134-137)

Burmistrz poinformował, że powołanie zespołu bez przedstawiciela organizacji pozarządowej wynikało z niedopatrzienia.

(akta kontroli str. 35-48)

W dniu 13 listopada 2020 r. dwóch członków ZI zostało członkami organizacji pozarządowych.

(akta kontroli str. 142-143)

Szczegółowe zasady funkcjonowania Zespołu oraz grup roboczych zostały uregulowane w Regulaminie ZI działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie³⁹. Wśród celów ZI wskazano m.in. zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez m.in. podnoszenie świadomości społecznej, ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy, efektywne podejmowanie wspólnych działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistnienia problemu, współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz wspólne monitorowanie sytuacji osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

³⁵ Wydatki zaplanowane i wykonane 1,8 tys. zł.

³⁶ Wydatki zaplanowane – 45 tys. zł; wydatki wykonane – 13 tys. zł.

³⁷ Nr XLVIII/446/18.

³⁸ Zarządzenie numer Z-55/2018 wraz ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami: Z-39/2019 z 25.02.2019 r.; Z-104/2019 z 12.09.2019 r., Z-43/2021 z 10.05.2021 r. W Regulaminie nie przypisano konkretnych zadań dla OPS.

³⁹ Ustalony Zarządzeniem Burmistrza Międzyrzecza z dnia 20.02.2018 r.

W ramach działania Zespołu mogą być tworzone grupy robocze w celu pracy nad konkretnymi problemami osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie na podstawie opracowywanych indywidualnych planów pomocy tym rodzinom.

(akta kontroli str. 138-141)

Dyrektor OPS wyjaśniła, że w okresie pandemii nie wprowadzono odrębnych zasad dotyczących pracy Zespołu interdyscyplinarnego. W tym zakresie zastosowanie miały rekomendacje Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 marca 2020 r.

(akta kontroli str. 28-34)

W latach 2019-2022 (I półrocze) Zespół spotykał się w każdym kwartale roku⁴⁰, a w jego posiedzeniach uczestniczyło od 6⁴¹ do 12 członków. W okresie od kwietnia 2020 r. do kwietnia 2021 r. oraz w lutym 2022 r. Zespół porozumiewał się w sposób zdalny (telefon).

(akta kontroli str. 146)

W latach 2019 – 2022 (I półrocze) funkcjonowało odpowiednio: 78, 62, 99 i 53 grup roboczych, które procedowały na: 187, 249, 192 oraz 118 posiedzeniach.

Grupy robocze objęły swoją pomocą następującą liczbę rodzin (osób) odpowiednio: 91 (264 osoby); 89 (195 osób); 111 (365 osób); 73 (224 osoby).

(akta kontroli str.144-145)

1.12. Finansowanie zadań na rzecz wsparcia rodzin przeżywających trudności

W latach 2019-2022 (I półrocze) wysokość wydatków poniesionych na zapewnienie interwencji kryzysowej, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, mieszkania chronione oraz wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych⁴² wynosiła odpowiednio: 2.565 tys. zł (tj. 98% kwoty planowanej – 2.617,3 tys. zł); 2.789,7 tys. zł (tj. 98,1% kwoty planowanej – 2.844,4 tys. zł); 2.983,3 tys. zł (tj. 97,6% kwoty planowanej – 3.057,2 tys. zł), 1.597,1 tys. zł (tj. 45,6% kwoty planowanej – 3.503,6 tys. zł)⁴³.

Porównanie wydatków poniesionych w latach 2020-2021 w stosunku do 2019 r. wykazało, że:

- ✓ wydatki na ośrodki pomocy społecznej wzrosły odpowiednio o 5,7% i 10,9%;
- ✓ wydatki na zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2020 r. były niższe od wydatków w 2019 r. o 7,1%, a w 2021 r. wzrosły w stosunku do 2019 r. niemal dwukrotnie (z 9,9 tys. zł do 19,3 tys. zł);
- ✓ wydatki na pomoc w zakresie dożywiania wzrosły odpowiednio o: 20,7% i 42%;
- ✓ wydatki na wspieranie rodziny wzrosły odpowiednio o: 44,4% i 58%;
- ✓ wydatki na mieszkania chronione wzrosły odpowiednio o: 3,3% i 31,7%.

(akta kontroli str. 80)

⁴⁰ W drugim kwartale 2022 r. odbyły się 2 posiedzenia ZI.

⁴¹ Jeden raz, w pozostałych przypadkach od 8 do 12 członków.

⁴² Wydatki ujęte w rozdziale 85219 – Ośrodki Pomocy Społecznej, 85205 – zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 85230 – pomoc w zakresie dożywiania, 855504 – wspieranie rodziny (bez uwzględnienia w 2019 i 2020 r. wydatków na wypłatę świadczenia „Dobry Start” ujętych w §3110, które od roku szkolnego 2021/2022 wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych), 85220 – jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej.

⁴³ Wydatki w rozdziale 85219 Ośrodki pomocy społecznej wynosiły odpowiednio: 2.191,7 tys. zł (plan – 2.215,5 tys. zł); 2.316 tys. zł (2.344,4 tys. zł); 2.429,9 tys. zł (2.489,7 tys. zł); 1.325,2 tys. zł (2.836,8 tys. zł); w rozdziale 85205 zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: 9,8 tys. zł (plan – 10 tys. zł); 9,1 tys. zł (13 tys. zł); 19,3 tys. zł (20 tys. zł); 4,9 tys. zł (20,5 tys. zł); w rozdziale 85220 jednostki specjalistycznego poradnictwa: 41,9 tys. zł (plan – 48 tys. zł); 43,2 tys. zł (55 tys. zł); 55,1 tys. zł (60 tys. zł); 36,2 tys. zł (65 tys. zł); w rozdziale 85230 pomoc w zakresie dożywiania: 182,2 tys. zł (plan – 185 tys. zł); 219,9 tys. zł (220 tys. zł); 258,7 tys. zł (264 tys. zł); 111,9 tys. zł (344,1 tys. zł); 85504 wspieranie rodziny: 985,6 tys. zł (plan – 1.024,3 tys. zł); 1.043,5 tys. zł (1.056,7 tys. zł); 220,3 tys. zł (223,5 tys. zł); 118,9 tys. zł (237,2 tys. zł).

W latach 2019-2020 wydatkowano na wypłatę świadczenia Dobry start odpowiednio 846,2 tys. zł (tj. 97,8% kwoty planowanej – 865,5 tys. zł) i 842,1 tys. zł (tj. 99,7% kwoty planowanej – 844,7 tys. zł).

Dyrektor OPS wyjaśniła, że przyczyną powyższych zmian był m.in.: wzrost płac (w tym wypłat nagród dla pracowników OPS za pracę w okresie pandemii i gotowość do podjęcia działań), zakup sprzętu elektronicznego do pracy zdalnej i obsługi wniosków oraz zakup podpisu kwalifikowalnego dla pracownika Ośrodka w celu umożliwienia elektronicznego obiegu dokumentów, zwiększenie liczby osób objętych pomocą w zakresie dożywiania, zmiana formy pomocy na pieniężną z uwagi na zamknięcie szkół i innych placówek oraz wzrost stawki za 1 posiłek nabywany w ramach realizacji programu „posiłek w szkole i w domu”. Ponadto zwiększono zatrudnienie asystentów rodziny (z dwóch do trzech), podniesiono limit kilometrów przypadających na jednego pracownika na podstawie umów użytkowania auta prywatnego do celów służbowych. W przypadku mieszkań chronionych wpływ na zwiększenie wydatków miał m.in. wzrost opłat za energię i czynsze, zakup środków czystości w tym do dezynfekcji powierzchni, dezynfekcja budynku, w którym znajdują się lokale chronione.

(akta kontroli str. 81-85)

W latach 2020-2022 w budżecie OPS zaplanowano środki na zakup materiałów i wyposażenia oraz usług pozostałych związanych z pandemią COVID, w następujących kwotach:

- ✓ 2020 r. na zakup materiałów i wyposażenia zaplanowano kwotę 10 tys. zł, z której wydatkowano 9,6 tys. zł⁴⁴;
- ✓ w 2021 r. na zakup materiałów i wyposażenia zaplanowano kwotę 14,8 tys. zł, z której wydatkowano 14,7 tys. zł⁴⁵; a na zakup usług zaplanowano i wydatkowano - 0,2 tys. zł⁴⁶;
- ✓ na 2022 r. na zakup materiałów i wyposażenia zaplanowano kwotę 17 tys. zł, z której wydatkowano (w I półroczu) 0,4 tys. zł⁴⁷.

Ponadto w latach 2020-2022 (I półrocze) poniesiono następujące wydatki na ograniczenie ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2:

- ✓ ze środków przewidzianych na funkcjonowanie noclegowni (zakup usług) wydatkowano łącznie 7,5 tys. zł, w tym: 3,4 tys. zł na dezynfekcję pomieszczeń i 4,1 tys. zł na wynajem kabiny WC;
- ✓ ze środków przewidzianych na realizację programu SENIOR + wydatkowano odpowiednio kwotę łącznie kwotę 4,2 tys. zł na dezynfekcję pomieszczeń DDS+;
- ✓ ze środków przewidzianych na funkcjonowanie OPS wydatkowano kwotę 0,9 tys. zł na dezynfekcję pomieszczeń OPS.

(akta kontroli str. 86-87)

1.13. Skargi i wnioski dotyczące działalności w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

W latach 2019-2022 wpłynęły do OPS dwie skargi w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności, które dotyczyły odmowy przyznania dodatku mieszkaniowego oraz „pozbawienia wszelkiej pomocy, której OPS może udzielać”. Skargi te zostały uznane za bezzasadne, ponieważ przyczyną odmowy lub utraty

⁴⁴ M.in. na: zakup artykułów spożywczych/posiłków dla osób przebywających na kwarantannie, zakup rękawic, maseczek jednorazowych, fartuchów flizelinowych i ochraniaczy na potrzeby pracowników OPS, wynajem kabiny WC wraz z serwisem podstawowym i końcowym na potrzeby noclegowni.

⁴⁵ M.in. na: zakup rękawic, maseczek jednorazowych i żeli antybakteryjnych na potrzeby pracowników OPS, a na dezynfekcję pomieszczeń noclegowni zaplanowano środki w kwocie 200 zł, które zostały wydatkowane w całości.

⁴⁶ Środki przeznaczono na dezynfekcję pomieszczeń noclegowni.

⁴⁷ Na zakup testów antygenowych dla uczestników DDS oraz osób korzystających z noclegowni i mieszkań chronionych.

uprawnień do świadczeń było przekroczenie kryterium dochodowego. Skargi zostały załatwione terminowo.

(akta kontroli str. 88)

1.14. Kontrole realizacji zadań w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności

W 2021 r. Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wlkp. przeprowadził w OPS kontrolę prawidłowości realizacji Programu Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej w okresie od 1 października 2019 r. do 30 sierpnia 2021 r. Kontrolowaną działalność oceniono pozytywnie z uchybieniami dotyczącymi wypełniania obowiązków informacyjnych.

Pismem z dnia 9 grudnia 2021 r. Dyrektor OPS poinformował o zrealizowaniu wniosku pokontrolnego w zakresie wypełniania obowiązków informacyjnych.

(akta kontroli str. 129)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty

Opis stanu
faktycznego

2.1. Liczba osób i rodzin potrzebujących pomocy oraz przyczyny objęcia wsparciem

Najczęstszymi przyczynami udzielenia pomocy i wsparcia były:

- ✓ ubóstwo – 730 przypadków, tj. odpowiednio w latach 2019-2022 (I półrocze): 226, 202, 187 i 115;
- ✓ ciężka choroba osoby bliskiej – 714 przypadków, tj. odpowiednio: 212, 208, 129, 165;
- ✓ ciężka choroba własna (niepełnosprawność) – 584 przypadki, tj. odpowiednio: 132, 136, 151, 165;
- ✓ bezrobocie – 471 przypadków, tj. odpowiednio: 149, 127, 122, 73.

Najrzadszymi przyczynami udzielenia pomocy i wsparcia były:

- ✓ zdarzenia losowe – 3 przypadki (2019 r. - 1, 2021 r.- 2);
- ✓ doświadczanie przemocy domowej – 5 przypadków (2019 r. – 1, 2021 – 3, 2022 I półrocze - 1);
- ✓ trudności po zwolnieniu z zakładu karnego – 7 przypadków, tj. odpowiednio: 3, 2, 1 i 1;
- ✓ narkomania – 7 przypadków w latach 2020-2022 (I półrocze), tj. odpowiednio: 1, 3, 3.

Jako przyczynę udzielenia pomocy w 60 przypadkach (2020 r. – 7; 2021 r. – 18; 2022 I półrocze – 35) wskazano zapobieganie narażeniu na COVID-19.

W ogóle nie udzielano pomocy z powodu: rozwodu/rozstania, śmierci bliskiej osoby, utraty pracy, przejścia na emeryturę/rentę, mobbingu w pracy, problemów natury prawnej, przejścia na emeryturę/rentę.

(akta kontroli str. 89)

Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia i pomocy w latach 2019-2022 (I półrocze) przedstawiała się następująco:

- a) z poradnictwa psychologicznego w latach 2021-2022 (I półrocze) skorzystało odpowiednio: 17 i 11 osób, w tym 5 osób w 2021 r. i 11 osób w 2022 r. w ramach projektów socjalnych;
- b) z pomocy w postaci pracy socjalnej skorzystało odpowiednio: 235, 172, 125, 150 osób;
- c) z usług asystentów rodziny skorzystało odpowiednio: 29, 46, 29 i 26 rodzin;
- d) z noclegowni skorzystało odpowiednio: 19, 32, 34 i 25 osób;
- e) liczba osób, którym przyznano pomoc w postaci posiłku wynosiła odpowiednio: 260 (w tym dzieci 156); 217 (w tym dzieci 111); 161 (w tym dzieci 55); 164 (w tym dzieci 24);
- f) z mieszkań chronionych wspieranych skorzystało odpowiednio: 18, 16, 18 i 15 osób;
- g) z usług świadczonych w DDS+ skorzystało odpowiednio: 46, 39, 40 i 35 osób;
- h) w latach 2019-2020 jedna osoba skorzystała ze specjalistycznej usługi opiekuńczej;
- i) z pomocy terapeuty uzależnień skorzystało, odpowiednio: 28, 22, 20 i 7 osób.

(akta kontroli str. 296)

Pomocy w ramach interwencji kryzysowej udzielono następującej liczbie osób w formie:

- ✓ pomocy psychologicznej (w ramach realizowanych projektów socjalnych) udzielono w lata 2021-2022 (I półrocze) odpowiednio: 4 i 9 osobom;
- ✓ z poradnictwa socjalnego skorzystało odpowiednio: 148, 102, 72 i 75 osób;
- ✓ schronienia doraźnego (kilka godzin) udzielono 1 osobie w 2021 r.

(akta kontroli str. 14)

Na podstawie analizy dokumentacji wymienionych prób nie stwierdzono przypadków nieudzielenia pomocy osobom potrzebującym. W latach 2019-2022 (I półrocze) wydano odpowiednio: 12, 17, 10 i 4 decyzje o odmowie przyznania pomocy⁴⁸ z powodu m.in. przekroczenia kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania świadczeń, brak współpracy klienta z OPS powodującej brak możliwości ustalenia dochodu, brak przesłanek do przyznania pomocy lub dokumentów uprawniających do jej otrzymania.

(akta kontroli str. 297)

Analiza dokumentacji prób, o których mowa w poniższych punktach wystąpienia pokontrolnego, nie wykazała przypadków wydłużenia się okresu oczekiwania na pomoc w związku z wprowadzonymi obostrzeniami lub ze zwiększeniem liczby osób potrzebujących.

⁴⁸ W formie zasiłku okresowego – 1; zasiłku celowego – 32; opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne/bezpłatnych świadczeń zdrowotnych – 3; umieszczenie w mieszkaniu chronionym 2; umieszczenie w DPS – 1; zasiłek stały 1, przyznanie specjalistycznych usług opiekuńczych – 3.

Z informacji na temat udzielonego wsparcia w związku z pandemią Covid-19 dzieciom przeżywającym trudności z terenu Gminy przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną (dalej: PP-P), Liceum Ogólnokształcące w Międzyzreczu oraz cztery szkoły podstawowe⁴⁹ wynika m.in., że:

- 1) jako najistotniejsze trudności w realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy dzieciom przeżywającym trudności oraz będącym w sytuacjach kryzysowych jednostki wskazały:
 - ✓ utrudniony bezpośredni kontakt z PP-P (z uwagi na zawieszenie pracy w trybie stacjonarnym od 25 marca 2020 r.);
 - ✓ utrudniony kontakt z dziećmi w okresie nauki zdalnej (m.in. problemy z Internetem, logowaniem, sprzętem komputerowym, oprogramowaniem, brak kamerek lub unikanie ich używania) i rodzicami;
 - ✓ niechęć uczniów do szukania pomocy u pedagoga;
- 2) w zakresie zmiany lub pojawienia się nowych potrzeb i problemów dzieci:
 - ✓ liczne problemy i zaburzenia wywołane izolacją (lęk przed chorobą i śmiercią; epizody depresyjne, wycofywanie się z kontaktów społecznych);
 - ✓ problem cyberprzemocy oraz uzależnienia od telefonu i komputera oraz uciekanie w świat gier komputerowych kosztem realizacji nauki w formie zdalnej;
 - ✓ problemy adaptacyjne, niska samoocena, brak motywacji do nauki, trudności w koncentracji i podejmowaniu decyzji, postawa wycofywania się albo agresja słowna i fizyczna;
 - ✓ wysoka absencja w czasie zajęć zdalnych oraz bierna postawa podczas zajęć;
 - ✓ problemy w nauce spowodowane zaległościami wynikającymi ze zdalnego nauczania;

Celem przeciwdziałania ww. niekorzystnym zjawiskom podjęto m.in. następujące działania:

- ✓ zwiększenie liczby porad i konsultacji (zarówno stacjonarnych jak i telefonicznych) przez PP-P;
- ✓ zacieśnienie współpracy między rodzicami i nauczycielami;
- ✓ kierowanie uczniów w sytuacjach trudnych do specjalistów (psychiatra, psychoterapeuta) oraz udostępnianie rodzicom materiałów psychoedukacyjnych;
- ✓ przeprowadzenie warsztatów pt. *Readaptacja* po powrocie uczniów klas ósmych do szkoły po długotrwałym „lockdownie” (rok szkolny 2020/2021); warsztaty profilaktyczne online dla rodziców, uczniów i nauczycieli przeprowadzone przez Polskie Centrum Profilaktyki w Krakowie oraz przeprowadzenie w czerwcu 2021 r. diagnozy potrzeb uczniów i rodziców po powrocie do szkół (celem rozpoznania skutków psychicznych i środowiskowych, a w przypadku uczniów klas VI-VIII dokonano również oceny skali wpływu Covid-19 i izolacji domowej)⁵⁰;

⁴⁹ Szkoła Podstawowa nr 4 i nr 2 w Międzyzreczu oraz Szkoła Podstawowa w Bukowcu i Kaławie.

⁵⁰ Szkoła podstawowa nr 2 w Międzyzreczu.

- ✓ warsztaty *Promowanie działań wspierających zdrowie psychiczne dzieci, młodzieży i osób we wczesnej dorosłości w dobie pandemii* (dla klas VI-VIII)⁵¹;
- ✓ od marca 2022 r. realizowane są dodatkowe zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów w sytuacjach kryzysowych wywołanych pandemią i związanymi z nią ograniczeniami (m.in. zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, indywidualna terapia z psychologiem)⁵²;

3) na temat liczby dzieci, którym w związku z szeroko rozumianymi trudnościami wywołanymi pandemią udzielono pomocy i wsparcia oraz ich form:

- ✓ liczba dzieci i młodzieży, którym wsparcie udzieliła PP-P wyniosła 141, w tym: trudności szkolne spowodowane pandemią – 47 osób; trudności emocjonalne/wychowawcze związane z pandemią – 94 osoby. Dyrektor PP-P wskazała, że *liczba dzieci z problemami zdecydowanie wzrosła w stosunku do czasu sprzed pandemii*;
- ✓ w Liceum pomocy udzielono 25 uczniom, a w okresie przed pandemicznym z pomocy korzystało średnio 20 uczniów (w zależności od roku szkolnego). Dyrektor Liceum wskazała, że *w związku z brakiem psychologa w szkole trudno podać bardziej precyzyjną liczbę, ponieważ nie wszyscy rodzice dzielą się informacjami w przypadku uzyskiwania pomocy i wsparcia z zewnątrz*;
- ✓ w Szkole podstawowej numer 4 *w okresie pandemii Covid-19 33 uczniów zostało objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną w sposób adekwatny do ich potrzeb. Liczba tych dzieci nie zmieniła się do tej sprzed pandemii*;
- ✓ w Szkole podstawowej numer 2 w czasie pandemii dodatkowej pomocy (poza planowanymi zajęciami w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej) udzielono 80 uczniom, Liczba dzieci potrzebujących zwiększyła się, jednak trudno dokładnie określić, jak zmieniła się ta liczba w porównaniu z czasem przed pandemią. Często uczniowie, którym udzielono wsparcia w związku z pandemią byli wcześniej objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną z innych powodów. W większości przypadków występujące trudności były spowodowane lub spotęgowane pandemią lub izolacją;
- ✓ w przypadku Szkoły podstawowej w Bukowcu wskazano, że trudno ocenić liczbę dzieci, którym udzielono pomocy i wsparcia w związku z pandemią. Szacuje się, że liczba ta nieznacznie wzrosła w stosunku do okresu sprzed pandemii.

(akta kontroli str. 90-117)

2.2. Prawidłowość świadczenia pomocy interwencyjnej osobom i rodzinom będącym w kryzysie oraz jej efekty

Analiza dokumentacji sześciu osób⁵³, wobec których MOPS realizował interwencję kryzysową (art. 47 ustawy o pomocy społecznej) wykazała m.in., że:

- a) Osoba nr 1 (zgłoszenie ze szpitala z dnia 14 maja 2019 r.) – pogorszenie się stanu zdrowia i warunki mieszkaniowe uniemożliwiające powrót klientowi OPS ze szpitala do dotychczasowego miejsca zamieszkania⁵⁴. Od momentu wyjścia ze

⁵¹ Szkoła podstawowa w Bukowcu.

⁵² Szkoła podstawowa numer 2.

⁵³ 2019 r. – 1 przypadek, 2020 r. – 2 przypadki, 2021 r. – 3 przypadki.

⁵⁴ Wypis ze szpitala możliwy w każdej chwili.

szpitala (tj. 29 maja 2019 r.) osoba została umieszczona w mieszkaniu chronionym i przyznano jej usługi opiekuńcze. Klient korzystał z pomocy do lipca 2021 r.

- b) Osoba nr 2 (telefoniczna informacja, od anonimowej osoby, w dniu 9 października 2020 r. o znęcaniu się mężczyzny nad synem). W dniu zgłoszenia udzielono poradnictwa socjalnego, wezwano policję i pogotowie ratunkowe oraz założono NK. Po zgłoszeniu udzielono sprawcy przemocy wsparcia terapeutycznego i psychiatrycznego, dziecku wsparcia psychologicznego, psychiatrycznego i pedagogicznego., ojciec dziecka kontynuował leczenie oraz został umówiony na konsultację psychiatryczną, dziecko kontynuowało terapię psychologiczną oraz korzystanie z pomocy pedagoga szkolnego, a od stycznia 2021 r. rozpoczęło terapię psychiatryczną. Współpraca z OPS zakończyła się 16 czerwca 2021 r. Nastąpiła znaczna poprawa funkcjonowania rodziny oraz poprawa stanu zdrowia ojca dziecka.
- c) Osoba nr 3 (zgłoszenie anonimowe, telefoniczne z dnia 22 lipca 2020 r.) o podejrzeniu zaniedbań opiekuńczych (dzieci pozostawione bez opieki na parapecie na III piętrze). W dniu zgłoszenia udzielono poradnictwo socjalnego, a od października 2020 r. rodzinie przydzielono asystenta (dopiero wówczas rodzina wyraziła na to zgodę). Ocena udzielanej pomocy była dokonywana w okresowych ocenach współpracy sporządzanych przez asystenta rodziny. W dniu 19 lutego 2021 r. OPS otrzymał oświadczenie o zmianie miejsca zamieszkania rodziny.
- d) Osoba nr 4 (zgłoszenie otrzymane od psychoterapeuty z punktu konsultacyjnego dla dzieci i młodzieży w dniu 12 maja 2021 r.). W dniu zgłoszenia udzielono poradnictwa socjalnego, wezwano policję, która zatrzymała sprawcę przemocy oraz założono NK. Matka dziecka otrzymała pomoc psychologiczną i psychiatryczną, a dziecko pomoc psychologiczną oraz indywidualne nauczanie. Działania pomocowe są w toku, a ocena udzielanej pomocy jest dokonywana w okresowych ocenach współpracy sporządzanych przez asystenta rodziny.
- e) Osoba nr 5 (zgłoszenie otrzymane w dniu 2 listopada 2021 r. od matki klienta OPS o pogorszeniu stanu zdrowia jej syna, który wymaga leczenia psychiatrycznego). Od dnia 4 listopada 2021 r. w rodzinie prowadzono pracę socjalną. Ponadto zaproponowano schronienie w OIK jednak rodzina odmówiła. Od 1 grudnia rodzina została objęta wsparciem asystenta. Dziecko objęto zajęciami wspomagającymi z pedagogiem szkolnym (od listopada 2021 r.). Działania pomocowe są w toku, a ocena udzielanej pomocy jest dokonywana w okresowych ocenach współpracy sporządzanych przez asystenta rodziny.
- f) Osoba nr 6 (zgłoszenie z dnia 16 sierpnia 2021 r. dotyczyło zamieszkiwania w domu w złym stanie technicznym oraz innych problemów). Od dnia 18 sierpnia 2021 r. osoba została objęta poradnictwem socjalnym oraz zaproponowano jej umieszczenie w DPS lub noclegowni, jednak klient odmówił takiego wsparcia. Decyzją z dnia 10 września 2021 r. klientowi przyznano zasiłek stały. Zaplanowana terapia nie mogła być realizowana z uwagi na problemy z dojazdem do Międzyzrzecza. Sytuacja klienta była stale monitorowana przez pracowników socjalnych. Klient utrzymywał, że zamieszka z dziećmi, jednak w dniu 11 października złożył wniosek o przyznanie wsparcia w mieszkaniu chronionym i został w nim umieszczony od 8 listopada 2021 r. (decyzja w tej sprawie z dnia 2 listopada 2022 r.) Od momentu umieszczenia w mieszkaniu chronionym terapia nie jest konieczna.

(akta kontroli str. 164-183)

2.3. Prawdliwość udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w uzyskaniu mieszkania

W kontrolowanym okresie OPS nie udzielał pomocy w uzyskaniu mieszkania osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, ponieważ jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka nie wystąpiła taka potrzeba.

(akta kontroli str. 11-13)

2.4. Prawdliwość przyznawania pomocy dotyczącej dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

W latach 2019-2022 (I półrocze) liczba wydanych decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących objęcia dziecka pomocą w zakresie dożywiania wynosiła odpowiednio: 125, 115, 52 i 24. Wszystkie decyzje były pozytywne, a żadna decyzja nie została zaskarżona.

(akta kontroli str. 191)

Szczegółową analizą objęto cztery decyzje administracyjne dotyczące objęcia dziecka pomocą w zakresie dożywiania⁵⁵ i ustalono m.in., że:

- ✓ decyzje zostały wydane na wniosek rodziców;
- ✓ w przypadku jednej decyzji posiłki wydawane były w stołówce szkolnej, a w przypadku jednej decyzji⁵⁶ forma świadczenia (posiłek wydawany w stołówce szkolnej) została zmieniona na zasiłek celowy na zakup żywności (od 11 marca 2020 r.), natomiast w przypadku dwóch decyzji przyznano świadczenie pieniężne na zakup żywności lub opłatę za posiłki w stołówce szkolnej;
- ✓ wydanie decyzji każdorazowo poprzedziło przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁵⁷ oraz art. 107 ustawy o pomocy społecznej;
- ✓ osoby, którym przyznano pomoc spełniały wymagane kryteria dochodowe;
- ✓ decyzje zawierające wymagane elementy wymagane przepisami art. 107 § 1 i § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵⁸ (dalej: *Kpa*), a także pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym, wydano terminowo tj. zgodnie z art. 35 i 36 *Kpa*;
- ✓ w rodzinach, dla których wydano decyzje objęte badaniem nie było dzieci nie uczęszczających do szkół.

(akta kontroli str. 192-194)

2.5. Prawdliwość wykonywania pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dotknęły: w 2019 r. - 27 rodziny (113 osób); 2020 r. - 33 (125); w 2021 r. - 38 (130) oraz w 2022 (I pół.) - 31 (102).

(akta kontroli str. 594-641)

⁵⁵ Dwie wydane przed dniem 20.03.2020 r. i dwie po tej dacie.

⁵⁶ Decyzja wydana 17.01.2020 r.

⁵⁷ Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. poz. 893), które uchylilo z dniem 15 listopada 2021 r. rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1788).

⁵⁸ Dz.U. 2022 r. poz. 2000 ze zm.

Szczegółowa analiza dokumentacji dotyczącej czterech rodzin wykazała m.in., że:

- ✓ OPS powziął informację o problemach rodziny na skutek: pracy socjalnej z rodziną, zgłoszeń w ramach procedury NK oraz zgłoszeń matki dzieci; informacji od pedagoga szkolnego lub opiekunki dziecka, wniosku o przyznanie asystenta rodziny;
- ✓ w trzech przypadkach sporządzono wywiad środowiskowy, o którym mowa w art. 107 ustawy o pomocy społecznej w terminie do 4 dni od dnia powzięcia informacji o przeżywaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych. Natomiast w jednym przypadku informację o trudnościach opiekuńczo – wychowawczych powzięto w dniu 19 grudnia 2019 r., a wywiad taki przeprowadzono w dniu 22 maja 2020 r.⁵⁹, tj. po upływie 123 dni roboczych od dnia powzięcia takiej informacji. Wywiad przeprowadzono z naruszeniem terminu określonego w obowiązujących przepisach o 109 dni roboczych, o czym również w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 184-190)

Stosownie do przepisu art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny w przypadku, gdy OPS poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej (art. 107). Stosownie do przepisów § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia.

Kierownik sekcji pomocy społecznej i pracy socjalnej wyjaśniła, że: *Wprawdzie po otrzymaniu zgłoszenia nie przeprowadzono wywiadu środowiskowego, jednak do rodziny udali się pracownicy socjalni celem oceny sytuacji, co zostało udokumentowane notatką.*

Brak wywiadu środowiskowego (w wymaganym terminie) na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej wynikał z błędnej interpretacji przepisów w tym zakresie.

(akta kontroli str. 163)

- ✓ na skutek przeprowadzanej analizy sytuacji rodziny pracownicy socjalni każdorazowo dostrzegli potrzebę przydzielenia jej wsparcia w formie asystenta rodziny i był on przydzielany⁶⁰;
- ✓ w przypadku jednej rodziny dwoje niepełnosprawnych dzieci, zostało umieszczonych w DPS w grudniu 2020 r. (i przebywają tam nadal); a w przypadku jednej rodziny jedno dziecko przebywało w rodzinie zastępczej niespokrewnionej w okresie od 23 kwietnia 2021 r. do 11 lutego 2022 r. (dziecko zostało zabezpieczone na czas wyjaśnienia podejrzenia stosowania przemocy wobec niego);
- ✓ przyznane formy wsparcia były adekwatne do zdiagnozowanych problemów wynikających z dokumentacji. Były to w szczególności: terapie; wsparcie dzieci przez pedagoga szkolnego oraz zapewnienie im miejsca w świetlicy szkolnej (celem umożliwienia dziecku odrobienia lekcji z pomocą nauczyciela); wsparcie psychologa i psychiatry, wsparcie prawne (ze strony asystenta rodziny i pracownika socjalnego oraz skierowanie do poradę prawną); wsparcie finansowe w formie zasiłków (na zakup lekarstw, posiłku, opału, pielęgnacyjnego);

⁵⁹ W dniu złożenia wniosku o przyznanie asystenta rodziny.

⁶⁰ W terminie od 7 do 18 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o problemach rodziny.

- ✓ w dwóch przypadkach praca socjalna została rozpoczęta od momentu zdarzenia, w jednym przypadku trwała już przed zdarzeniem, a w jednym przypadku nie stwierdzono konieczności pracy socjalnej. Przydzielenie asystenta, następowało bez zbędnej zwłoki, w przeciągu 3-18 dni od wpływu wniosku rodziny o przyznanie asystenta;
- ✓ w żadnym ze zbadanych przypadków praca z rodziną nie została zakończona, jednak w każdym przypadku widoczna była poprawa funkcjonowania rodziny.

(akta kontroli str. 184-190)

2.6. Prawdliwość realizacji wsparcia w placówkach wsparcia dziennego

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego zostało zlecone przez Gminę Parafialnemu Zespołowi Caritas⁶¹. Dyrektor OPS wyjaśniła, że: *Pobyty dzieci w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny (...). Ośrodek Pomocy Społecznej nie kierował dzieci do placówki, jednakże podejmowano działania mające na celu stałe informowanie rodzin objętych pracą socjalną lub asystenturą o możliwości objęcia wsparciem w formie uczestnictwa w świetlicy środowiskowej (...). Jednocześnie informuję, iż OPS w Międzyrzeczu nie dysponuje dokumentacją uczestników placówki wsparcia dziennego. Dokumentacja ta jest w dyspozycji realizatora zadania.*

(akta kontroli str. 19-22)

Placówki te działały pięć dni w tygodniu po cztery godziny dziennie⁶² i korzystało z nich od 10 do 15 wychowanków w 2020 r. i od 5 do 15 w latach 2020-2021.

Zadania realizowane w tych placówkach polegały m.in. organizowaniu pomocy w nauce i umożliwieniu nauki własnej, organizowaniu zabaw ruchowych, ujawnianiu i rozwijaniu zainteresowań oraz prowadzeniu kół zainteresowań w tym zakresie, prowadzeniu zajęć terapeutycznych, indywidualnych rozmowach z wychowankami oraz kontaktach z ich rodzicami, codziennym dożywianiu dzieci i młodzieży oraz doposażeniu w odzież i przybory szkolne⁶³.

(akta kontroli str. 195)

2.7. Prawdliwość udzielania wsparcia w formie rodziny wspierającej

W latach 2019-2022 (I półrocze) nie udzielano pomocy w formie rodziny wspierającej (art. 29 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny) z uwagi na brak zgłoszeń do objęcia taką formą pomocy.

(akta kontroli str. 19-22)

2.8. Prawdliwość realizacji wsparcia w formie mieszkania chronionego

W Regulaminie mieszkań chronionych wprowadzonym zarządzeniem z dnia 1 grudnia 2016 r. i z dnia 28 września 2020 r.⁶⁴ określono:

- ✓ zasady przyznania mieszkania (w tym m.in. kryteria brane pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosku⁶⁵);
- ✓ zasady odpłatności⁶⁶;

⁶¹ W ramach tego zadania prowadzono „Świetlicę Ciepły Kącik u Jezusa” i Klub Młodzieżowy „Młodzi z Arki Przyszłości”.

⁶² W latach 2020-2021 wystąpiły przerwy w ich funkcjonowaniu w związku z pandemią.

⁶³ Na podstawie sprawozdań z wykonania zadania publicznego, o którym mowa w art. 18 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie za lata 2019-2021.

⁶⁴ Numer 17/2016 i 11/2020.

⁶⁵ tj. wiek powyżej 50 lat stan zdrowia, sytuacja materialna, warunki rodzinne i mieszkaniowe wnioskodawcy).

⁶⁶ Lokatora obciąża się opłatami za: czynsz najmu, zużycie energii elektrycznej, pobór wody i odprowadzenie ścieków, ogrzewanie oraz wywóz nieczystości stałych).

- ✓ prawa⁶⁷ i obowiązki mieszkańców⁶⁸.

Zarządzeniem z dnia 15 września 2022 r.⁶⁹ wprowadzono nowy Regulamin, w którym określono m.in. cel i przeznaczenie mieszkania, zasady pobytu, prawa i obowiązki użytkowników oraz sytuacje powodujące utratę prawa do użytkowania mieszkania.

(akta kontroli str. 658-661, 693-704)

W latach 2019-2022 (I półrocze) liczba wydanych decyzji dotyczących skierowania osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym wynosiła odpowiednio: 19, 13 (w tym jedna odmowna), 22 (w tym jedna odmowna) i 11. Spośród ww. decyzji liczba decyzji dotyczących przyznania mieszkania po raz pierwszy przedstawiała się następująco: 4, 2, 5 (w tym jedna odmowna) i 2. W ww. okresie nie wystąpiły przypadki zaskarżenia decyzji ani rezygnacji ze skierowania po ustaleniu opłaty.

(akta kontroli str. 196)

W przypadku 12 osób, które w latach 2019-2022 (I półrocze) zostały umieszczone w mieszkaniu chronionym na czas oczekiwania na miejsce od dnia wydania decyzji wynosił:

- ✓ w jednym przypadku umieszczenie w mieszkaniu chronionym nastąpiło w dniu wydania decyzji w tej sprawie,
- ✓ w czterech przypadkach od jednego do sześciu dni od wydania decyzji,
- ✓ w siedmiu przypadkach umieszczenie w mieszkaniu chronionym nastąpiło przed wydaniem decyzji w przedmiotowej sprawie (od dwóch do 29 dni).

(akta kontroli str. 197)

Starszy specjalista pracy socjalnej⁷⁰ wyjaśnił, że w ww. przypadkach były to umieszczenia interwencyjne, związane z tym, że klienci nie mogli przebywać w dotychczas zajmowanych mieszkaniach z uwagi na ich zły stan techniczny lub nie mieli, gdzie zamieszkać po wypisaniu ze Szpitala.

(akta kontroli str. 198-202)

Szczegółową analizą objęto cztery decyzje administracyjne dotyczące skierowania do mieszkania chronionego⁷¹ oraz jedną decyzję odmowną i ustalono m.in., że:

- ✓ wnioski w sprawie przyznania pomocy były kompletne, wnioskodawcy spełniali warunki do skorzystania z tego wsparcia;
- ✓ każdorazowo przeprowadzono wywiad środowiskowy zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz art. 107 ustawy o pomocy społecznej;
- ✓ jedna z osób zajmowała mieszkanie chronione od 10 maja 2017 r. decyzja objęta szczegółowym badaniem z dnia 14 grudnia 2020 r.;
- ✓ osoba, której odmówiono wsparcia w postaci mieszkania chronionego nie spełniała kryteriów do otrzymania takiego wsparcia (celem tej osoby było zaspokojenie własnych potrzeb mieszkaniowych);
- ✓ decyzje zawierały elementy wymagane przepisami art. 107 § 1 i § 3 Kpa), a także pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym;
- ✓ decyzje pozytywne wydano terminowo; natomiast decyzja o odmowie przyznania mieszkania chronionego została wydana po upływie 50 dni od dnia

⁶⁷ M.in. prawo do wyposażenia mieszkania we własne meble i sprzęt, korzystania ze wspólnych pomieszczeń (tj. pralnia i świetlica, odwiedzin krewnych i znajomych).

⁶⁸ M.in. dbałość o higienę osobistą i porządek w mieszkaniu oraz o wspólne mienie, terminowe regulowanie należności za pobyt w mieszkaniu.

⁶⁹ Numer 22/2021.

⁷⁰ Do którego zadań należało m.in. kierowanie do mieszkań chronionych.

⁷¹ Cztery decyzje pozytywne (po jednej z każdego roku).

złożenia⁷² wniosku, a tym samym z naruszeniem, wynoszącym 19 dni, terminu określonego w art. 35 ust. 3 Kpa, a strona nie została zawiadomiona o niezalutwieniu sprawy w terminie, co było niezgodne z przepisem art. 36 Kpa, o czym również w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 203-204, 206-207)

Starszy specjalista pracy socjalnej wyjaśnił, że: *Wynikało to z błędnej interpretacji przepisów. Uznałem, że skoro trwa pandemia to na mocy przepisów ustawy „covidowej” nie ma konieczności informowania o niezalutwieniu sprawy w terminie.*

(akta kontroli str. 198-202)

- ✓ wydanie decyzji w sprawie skierowania do mieszkania chronionego każdorazowo poprzedzono pisemnymi uzgodnieniami, o których mowa w art. 53 ust.10 pkt 2 i 4 (tj. odpłatność i okres pobytu), brakowało natomiast pisemnych uzgodnień dotyczących kwestii określonych w art. 53 ust. 10 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej, tj. dotyczących: celu pobytu, rodzaju i zakresu świadczonego wsparcia, sposobu zgłaszania planowanej nieobecności w mieszkaniu chronionym, zasad i sposobu realizacji programu usamodzielniania osoby korzystającej ze wsparcia lub programu wspierania osoby, o czym również w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 203-204)

Była Dyrektor OPS wyjaśniła, że klient był informowany o elementach wskazanych w art. 53 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego.

(akta kontroli str. 6-10)

Dyrektor OPS wyjaśniła, że brak uzgodnień w formie pisemnej wynikał z niewłaściwej interpretacji przepisów w tym zakresie.

(akta kontroli str. 208-217)

W dniu 24 sierpnia 2022 r. zarządzeniem⁷³ Dyrektora OPS wprowadzono wzory dokumentów obowiązujących przy skierowaniu do mieszkania chronionego, w tym uzgodnień wymaganych przepisami art. 53 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 208-217)

2.9. Prawidłowość realizacji zadań związanych z kierowaniem do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (ośrodka wsparcia)

W latach 2019-2022 (I półrocze) do OPS wpłynął jeden wniosek (w dniu 22 listopada 2021 r.) o skierowanie do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

W dniu 17 grudnia 2021 r. została wydana decyzja w sprawie skierowania do Domu Samotnej Matki w Żarach, podczas gdy stosownie do przepisów §4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży⁷⁴ ośrodek kompletuje dokumenty w terminie 14 dni i przekazuje je do starosty najbliższego powiatu prowadzącego dom, który wydaje decyzję o skierowaniu do domu.

(akta kontroli str. 219)

⁷² Wniosek złożony 28.07.2021 r., decyzja wydana 16.09.2021 r.

⁷³ Numer 19/2022.

⁷⁴ Dz.U. nr 43 poz. 418, obowiązującego do dnia 08.02.2022 r.

Pracownik, który wydał decyzję⁷⁵ wskazał, że: *wynikało to z błędnej interpretacji przepisów w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 220)

2.10. Prawdliwość kierowania osób do dziennych domów pomocy

Dzienny dom pomocy, tj. Dzienny Dom „Senior+” funkcjonuje w strukturach OPS od 1 stycznia 2019 r. W Regulaminie rekrutacji i zasad funkcjonowania DDS+ (dalej: *Regulamin DDS+*)⁷⁶ określono m.in., że:

- ✓ DDS+ funkcjonuje w dni robocze, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7 do 15;
- ✓ w uzasadnionych przypadkach (niepełnosprawność, niesamodzielność) istnieje możliwość transportu uczestnika z i do miejsca zamieszkania;
- ✓ placówka realizuje zadania w szczególności poprzez: terapię zajęciową, zajęcia ruchowe (kinezyterapii), zajęcia edukacyjne, zajęcia sportowo-rekreacyjne, zajęcia kulturalne, artystyczne i krajoznawcze, aktywizację społeczną oraz działania integracyjne i międzypokoleniowe, działania prozdrowotne, pomoc psychologiczną, poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego, zapewnienie gorącego posiłku oraz inne działania w zależności od zgłoszonych potrzeb;
- ✓ formy uczestnictwa w zajęciach: stała lub rotacyjna⁷⁷.

(akta kontroli str. 645-657, 662-666)

W latach 2020-2021 wydano odpowiednio, 39⁷⁸ i pięć decyzji⁷⁹ o skierowaniu osoby do DDS+, natomiast w I półroczu 2022 r. żadna osoba nie rozpoczęła uczestnictwa w związku z powyższym nie wydawano decyzji w przedmiotowej sprawie. Nie wydano decyzji odmawiających świadczenia, nie wystąpiły też przypadki zaskarżenia decyzji. W 2019 r. dla 46 uczestników zajęć w DDS+ nie wydano decyzji o przyznaniu świadczeń, natomiast zawarto z nimi umowy w sprawie odpłatności za pobyt, o czym również w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości. Uregulowania w tym zakresie wynikały z Regulaminu DDS+.

(akta kontroli str. 221, 662-666)

Uczestnikom DDS+ w 2019 r. nie wydawano decyzji w sprawie przyznania świadczeń, co było niezgodne z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej. Natomiast stosownie do art. 36 pkt 2l i m świadczeniami z pomocy społecznej są m.in. usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia, którymi mogą byćienne domy pomocy – art. 51 ust. 4.

Była Dyrektor OPS wyjaśniła, że: Regulamin został opracowany przez osobę, która miała objąć stanowisko kierownika DDS. *Z relacji od niej wiem, że przygotowując dokumenty w ramach tzw. dobrych praktyk wzorowała się na licznych już funkcjonujących w innych gminach.* Ponadto była dyrektor wskazała, że początkowo literalnie podchodzono do ośrodków wsparcia wymienionych w ustawie o pomocy

⁷⁵ Decyzję z upoważnieniem burmistrza (zarządzenie numer Z56/2019 z dnia 11.04.2019 r.) podpisał starszy specjalista pracy socjalnej.

⁷⁶ Wprowadzonego Zarządzeniem Dyrektora OPS numer 4/2019 z dnia 04.01.2019 r.

⁷⁷ Stała - uczestnik korzysta codziennie z pełnego zakresu świadczeń; rotacyjna – uczestnik korzysta z pełnego zakresu świadczeń w wybrane dni tygodnia.

⁷⁸ W tym 34 dla osób, które rozpoczęły uczestnictwo w 2019 r. i zawarto z nimi umowy oraz pięć dla nowych uczestników.

⁷⁹ Dla nowych uczestników.

społecznej i dlatego dla seniorów nie wydawano decyzji, lecz zawierano z nimi umowy.

(akta kontroli str. 6-10)

Dyrektor OPS wyjaśniła, że regulamin został wprowadzony przez poprzedniego Dyrektora. Z uwagi na dużą liczbę zadań nie zdążyłam dokonać w nim stosownych zmian.

(akta kontroli str.19-22)

Dyrektor OPS zarządzeniem⁸⁰ z dnia 15 września 2022 r. wprowadziła nowy Regulamin rekrutacji i zasad funkcjonowania DDS+, z które wynikało m.in., że uczestnikom będą wydawane decyzje administracyjne.

(akta kontroli str. 686-692)

W 2019 r. (w roku tym nie wydawano decyzji o skierowaniu, tylko zawierano umowy) czas oczekiwania na przyjęcie do DDS od złożenia wniosku wynosił od jednego do 48 dni (w 23 z 46 przypadków nie przekraczał on 10 dni).

W latach 2020-2021 wszyscy, którzy rozpoczęli uczestnictwo w DDS+ w tym czasie (10 osób) zostali przyjęci do DDS+ przed wydaniem decyzji w przedmiotowej sprawie (od 1 do 56 dni), a trzy osoby rozpoczęły uczestnictwo w DDS+ jeszcze przed złożeniem wniosku, o czym również w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

Takie postępowanie stanowiło naruszenie art. 106 ust 1 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że przyznanie świadczeń następuje w drodze decyzji administracyjnej, bowiem osoby te rozpoczęły korzystanie ze świadczeń przed ich przyznaniem.

(akta kontroli str. 222-223)

Starszy specjalista pracy socjalnej⁸¹ wyjaśnił, że osoby, te złożyły wnioski bezpośrednio w siedzibie DDS+ i od tego momentu rozpoczynały uczestnictwo. Widniejąca na wnioskach data jest datą wpływu do OPS, tj. przekazania z DDS+ do OPS. Na wnioskach nie odnotowywano daty wpływu do DDS+.

(akta kontroli str. 198-199, 224-225)

W odniesieniu do wniosków złożonych w 2021 r. dyrektor OPS wyjaśniła, że: *wynika to z błędów w postępowaniu pracowników DDS+, którzy zezwalają na uczestnictwo w zajęciach od momentu złożenia wniosku w DDS+, a tym samym przed wydaniem decyzji. Ponadto na wnioskach nie widnieje data wpływu do DDS+ tylko data wpływu do OPS tj. przekazania przez DDS+. Wnioski te były przekazywane przez DDS+ do OPS często z dużym opóźnieniem. Podejmę działania mające na celu zapobieżenie w przyszłości tego typu sytuacjom.*

(akta kontroli str. 226-227)

W latach 2019-2022 (I półrocze) liczba osób, które zakończyły uczestnictwo w DDS+ wynosiła odpowiednio, 12, 4, 5 i 1. Przyczyną zakończenia uczestnictwa w 19 przypadkach była rezygnacja uczestnika z przyczyn zdrowotnych, a w 3 przypadkach zgon uczestnika.

(akta kontroli str. 221)

Szczegółową analizą objęto cztery decyzje o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w dziennym domu pomocy⁸². Badanie wykazało m.in., że:

- ✓ wnioskodawcy przedłożyli dokumenty rekrutacyjne wymagane Regulaminem i spełniali warunki w nim określone;

⁸⁰ Numer 21/2021.

⁸¹ Do zadań, którego należało m.in. kierowanie klientów do DPS i innych ośrodków wsparcia.

⁸² Cztery decyzje pozytywne (dwie z 2020 r. i dwie z 2021 r.).

- ✓ wydanie decyzji każdorazowo poprzedziło przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz art. 107 ustawy o pomocy społecznej;
- ✓ decyzje zawierające elementy wymagane przepisami art. 107 § 1 i § 3 Kpa, a także pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym, wydano terminowo, tj. zgodnie z art. 35 i 36 Kpa;

(akta kontroli str. 228)

2.11. Prawdliwość ustalania odpłatności za pobyt w dziennych domach pomocy i mieszkaniach chronionych

Badanie w zakresie prawidłowości ustalania odpłatności za pobyt w DDS+ i mieszkaniach chronionych przeprowadzone na próbie ośmiu spraw wybranych do badania w punkcie 2.8 i 2.10 niniejszego wystąpienia pokontrolnego wykazało m.in., że:

- ✓ prawidłowo wyliczono dochód przypadający na jedną osobę i ustalono wysokość opłat za pobyt,
- ✓ w dwóch przypadkach⁸³ zastosowano zwolnienia z odpłatności z uwagi na nieprzekroczenie kryterium dochodowego⁸⁴ określonego w uchwałach Rady Miejskiej⁸⁵,
- ✓ nie wystąpiły przypadki zmiany decyzji ustalającej odpłatność w związku ze zmianą dochodu osoby korzystającej.

(akta kontroli str. 205,229, 677-682)

2.12. Prawdliwość realizowania procedury Niebieska karta

W latach 2019–2022 (I półrocze) wszczęto odpowiednio: 71; 56; 51 oraz 44 procedury NK, w tym: 3; 2; 7 oraz 1 zainicjowali przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Podejrzanie, że osobą, która doświadcza przemocy była osoba niepełnoletnia dotyczyło: 20; 5; 5 oraz 9 osób.

Zakończono zaś odpowiednio: 90; 48; 48 oraz 34 procedury NK, z czego w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po realizowaniu indywidualnego planu pomocy w: 48; 22; 20 oraz 12 przypadkach. Pozostałe procedury zostały zakończone w wyniku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

(akta kontroli str. 144-145)

Analiza dokumentacji trzech procedur NK⁸⁶ wykazała, że

- ✓ w przypadku żadnej z trzech procedur NK - wobec podejrzanego o sprawstwo przemocy procedury takie nie były uprzednio prowadzone ani nie trwały; wszystkie procedury zostały wszczęte przez Policję;
- ✓ we wszystkich przypadkach wypełnienie formularza NK – A nastąpiło w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie; dzieci nie brały udziału w działaniach dotyczących procedury NK;
- ✓ rozmowy z osobami, co do których istniało podejrzenie, że zostały dotknięte przemocą w rodzinie zostały przeprowadzone przez Policję;

⁸³ W przypadku jednej osoby skierowanej do mieszkania chronionego i 1 osoby skierowanej do DDS.

⁸⁴ Określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej w przypadku mieszkań chronionych, a w przypadku DDS+ 150% kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

⁸⁵ Uchwała numer III/39/18 z dnia 20.12.2018 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenie odpłatności za pobyt uczestników w DDS oraz uchwała numer XXX/304/17 z dnia 25.01.2017 r. w sprawie zasad ponoszenie odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych.

⁸⁶ Procedury NK wszczęte w 2020 r. w miesiącach: lutym (2) i kwietniu (1). W dwóch przypadkach procedury dotyczyły zarówno osób małoletnich (8 i 9 lat) jak i ich rodziców.

- ✓ w każdym przypadku pracownik socjalny:
 - zdiagnozował sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
 - udzielił kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy;
 - nie wystąpiła potrzeba zorganizowania dostępu do pomocy medycznej ze względu na stan zdrowia osoby, co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, ani zapewnienia jej schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc;
 - prowadził rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz poinformował te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,

co było zgodne z § 11 pkt 1-5 rozporządzenia w sprawie NK;

- ✓ wypełnione formularze NK zostały przekazane do przewodniczącego ZI z zachowaniem terminu określonego w § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie NK⁸⁷;
- ✓ we wszystkich przypadkach nastąpiło zakończenie procedury NK, ze względu na ustanie przemocy w rodzinie oraz uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

(akta kontroli str. 230-231)

2.13. Prawidłowość realizowania projektów socjalnych i programów osłonowych

Szczegółową analizą objęto Program „Wspieraj Seniora” (edycje 2020 i 2021), którego głównym celem było zapewnienie usługi wsparcia seniorów, którzy w stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu i nie byli w stanie, na przykład poprzez wsparcie rodziny, zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Usługa wsparcia miała polegać w szczególności na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. Środki finansowe z Programu miały być przeznaczone na dofinansowanie do organizacji i realizacji usługi wsparcia.

W dniu 28 października 2020 r. Dyrektor OPS wprowadził do stosowania⁸⁸ regulamin realizacji Programu „Wspieraj Seniora”, w którym określono m.in. mechanizm udzielania pomocy oraz sposób organizacji usługi.

(akta kontroli str. 232-240)

Efektom realizacji Programu było udzielenie wsparcia odpowiednio: 6 oraz 15 seniorom na skutek 13 oraz 18 zgłoszeń.

(akta kontroli str. 258-266)

Dotację w kwocie 62,3 tys. zł (80% kosztów realizacji zadania) oraz 31,1 tys. zł, (100% kosztów realizacji zadania) Wojewoda Lubuski przekazywał do OPS na podstawie umowy z 3 listopada 2020 r. oraz zapotrzebowania na środki z dnia 21 stycznia 2021 r. i 22 kwietnia 2021 r. Wykonanie wyniosło 3,8 tys. zł (6,1%) oraz 25,3 tys. zł (61,6%). Niski stopień wykorzystania dotacji wynikał z małej liczby zgłoszeń.

⁸⁷ Tj. w terminie 3, 5 i 7 dni od dnia sporządzenia.

⁸⁸ Zarządzenie nr 15/2020.

Wykorzystane na realizację Programu środki ogółem (łącznie z wkładem własnym w 2020 r.) przeznaczono na dodatki dla pracowników socjalnych⁸⁹ w wysokości odpowiednio: 4,2 tys. zł oraz 25,3 tys. zł, a także na środki ochrony osobistej w kwocie 0,6 tys. zł (2020 r.).

Środki wykorzystano zgodnie z postanowieniami programu rządowego, prawidłowo również rozliczono realizację projektu, a niewykorzystane kwoty⁹⁰ zwrócono terminowo.

(akta kontroli str. 241-269, 271-281)

Stwierdzono jednak, że w sprawozdaniu z realizacji programu „Wspieraj Seniora” – według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wykazano, że wydatkowane środki w łącznej kwocie 4,8 tys. zł (w tym dotacja 3,8 tys. zł i wkład własny 1 tys. zł) zostały przeznaczone na dodatki/premie/nagrody), podczas gdy według ewidencji księgowej na dodatki/premie/nagrody wydatkowano 4,2 tys. zł, a na zakup materiałów – 0,6 tys. zł, o czym również w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 258-261, 271-281)

Główna księgowa OPS wyjaśniła, że: *wynikało to z pomyłki przy wpisywaniu danych sprawozdania.*

(akta kontroli str. 270)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzenie (w jednym z czterech zbadanych przypadków) wywiadu środowiskowego po upływie 123 dni roboczych od powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, tj. z przekroczeniem terminu określonego § 2 rozporządzenia w sprawie wywiadów środowiskowych o 109 dni roboczych.
2. Brak pisemnych uzgodnień (w czterech zbadanych przypadkach) wymaganych przepisami art. 53 ust. 10 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej, w przypadku skierowania osoby do mieszkania chronionego.
3. Wydanie przez OPS jednej decyzji o skierowaniu do Domu Samotnej Matki, co było niezgodne z §4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.
4. Brak w 2019 r. decyzji dla 46 uczestników DDS+, co stanowiło naruszenie art. 106 w związku z art. 36 ust. 2l i m i art. 51 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.
5. Rozpoczęcie w latach 2020-2021 (przez 10 osób, tj. wszystkie, które rozpoczęły uczestnictwo w tym okresie) uczestnictwa w DDS+ przed wydaniem decyzji w przedmiotowej sprawie, co stanowiło naruszenie art. 106 w związku z art. 36 ust. 2l i m i art. 51 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.
6. Załatwienie jednej sprawy dotyczącej przyznania mieszkania chronionego z naruszeniem miesięcznego terminu, o którym mowa w art. 35 § 3 KPA, tj. opóźnieniem wynoszącym 19 dni oraz niezawiadomienie strony o nowym terminie rozpatrzenia sprawy zgodnie z art. 36 KPA.
7. Wykazanie nierzetelnych danych w sprawozdaniu z realizacji programu „Wspieraj Seniora” za 2020 r.

OCENA CZĄSTKOWA

OPS na ogół prawidłowo świadczył pomoc interwencyjną osobom i rodzinom w kryzysie oraz pomoc w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży. Praca z rodzinami

⁸⁹ Wraz z pochodnymi.

⁹⁰ 2020 r. – 58,5 tys. zł; 2021 r. – 5,8 tys. zł.

przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych była wykonywana we właściwy sposób, a stwierdzona w tym zakresie nieprawidłowość dotyczyła przeprowadzenia wywiadu środowiskowego z naruszeniem terminu określonego w przepisach o 109 dni roboczych.

Mieszkania chronione i miejsca w DDS+ były przyznawane osobom spełniającym wymagane kryteria, a odpłatność za pobyt ustalano w sposób prawidłowy. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: przydzielenia mieszkania chronionego mimo braku pisemnych uzgodnień wymaganych przepisami ustawy o pomocy społecznej oraz załatwienia sprawy dotyczącej przyznania mieszkania chronionego z naruszeniem przepisów Kpa, brak decyzji dla uczestników DDS+ w 2019 r. oraz rozpoczęcia uczestnictwa w DDS+ przed wydaniem decyzji w przedmiotowej sprawie. W kontrolowanym okresie OPS wydał jedną decyzję⁹¹ dotyczącą skierowania Domu Samotnej Matki, mimo braku uprawnień w tym zakresie.

Środki otrzymane na realizację programu „Wspieraj seniora” (edycje 2020 i 2021) wykorzystano zgodnie z postanowieniami programu rządowego i prawidłowo rozliczono, a niewykorzystane kwoty zwrócono terminowo. Stwierdzono jednak, że w sprawozdaniu z realizacji programu w 2020 r. wykazano nierzetelne dane, ale nie miało to wpływu na prawidłowość wykorzystania środków.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przeprowadzanie wywiadu środowiskowego w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w terminach określonych w § 2 rozporządzenia w sprawie wywiadów środowiskowych.
2. Wydawanie decyzji o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym po dokonaniu pisemnych uzgodnień wszystkich elementów wymaganych art. 53 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej.
3. Podejmowanie działań związanych z kierowaniem do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży leżących w kompetencjach OPS, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.
4. Przyjmowanie uczestników do DDS+ po wydaniu decyzji administracyjnej w tej sprawie.
5. Załatwianie spraw administracyjnych, w tym wydawanie decyzji w sprawie przyznania mieszkania chronionego w terminach, o których mowa w art. 35 KPA, a w przypadku braku takiej możliwości – zawiadamianie strony o nowym terminie rozpatrzenia sprawy zgodnie z wymogami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

⁹¹ W kontrolowanym okresie wpłynął jeden wniosek w przedmiotowej sprawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 21 października 2022 r.

Kontroler
Anna Huziej
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis